

~~11799-1~~

4

2

Сыктывкарса типографіяын ударыт

ОРДЫМ

СУЗÖDÖJ!

ЛЫДÖÖJ!

1931-öD во выло

КУЛТУРА кыпöдaн ужөн ВЕКÖDЛАН
ЖУРНАЛ

„КУЛТУРА ФРОНТ“

Петö быд тöлыгыH öтчыд

ЛЕЗÖНЫ ВКП(б) ОБКОМЛÖН КУЛТПРОП, ОБОНО да
ОБПРОФСОВЕТ

„КУЛТУРА ФРОНТ“ — нүдöб партијалыг генеральнöй еиз, тышкаöб вескыдыв да „шужавы“ оппартунизмкöд, петкöб ерд выло кулатскöй мөвпјас да кыпöдö култура ужын ужалыг војтырос клас сөвöй врагјаскöд тышкаөмö.

„КУЛТУРА ФРОНТ“ — сетö гi жöдјас партија пөвсын олөм да јүгдöдчан уж нүдöмјас куза, вескöдлo партпрогешщенинöдн да теорiја велöсöмөн.

„КУЛТУРА ФРОНТ“ — пöртö олөмө натсиональнöй вөпрөсын партијалыг полiтикасö, тышкаöб натсиональ да великөдержавнöй шовинистјаскöд.

Тышкаөб натсиональ формаа пролетарскöй пыщкöдa култура вөсна.

„КУЛТУРА ФРОНТ“ — тöдкөсө öнiја кадын култура кыпöдaн ужын сулалан м гјасөн; сетö индöдјас да отсөгјас местајас вылын јöз кост јүгдöдчан уж нүдöмјаслы; туйлöдө кыз сувтöдны јүгдöдчан уж вөрлежанiнјасын

„КУЛТУРА ФРОНТ“ — тöдмөдö школа ас вөзын öнiја кадеа сулалан мөгјасөн.

„КУЛТУРА ФРОНТ“ — сеталö воча вiсталоmјас местајас вывса ју дöдчан уж нүдöмјассаы да ужалыг крөстанајассаы јуалөмјас вьлö.

Гiжöј „КУЛТУРА ФРОНТÖ“! Гiжöј, кушöма мунö местаас вылын ужалыс јöз костын јүгдöдчан уж, пемыдлун бырöдөм, школа асö полiтехнизатсиа пыртöм, вөрлезыејас пөвсын јүгдöдчан уж да с. в.

СУЗÖDАН ДОНЫС:

Во көжлö—6 ш., во жыH көжлö—3 ш., кујим тöлыг көжлö—1 ш., 50 ур.

РЕДАКТСИЈАЛÖН АДРЕС:

СЫКТЫВКАР Вадорвыв, 38 „редактеiја“ КУЛТУРА ФРОНТ.

НЖ Коми
1-1

ОРЫМ

ХУДОЖЕСТВОА
ЛИТЕРАТУРА
ЖУРНАЛ
ПЕТО БЫД ТӨЛЫГЫН КЫКЫГ

Стамувыв пролетаріјас, օтүвтҕөй

Леэһоны ВКП (б) ОК-лөн
Култпроп да КАПП

Редактсіјалөн адрес:

СЫКТЫВКАР, вадорыв у.,
38. Коми ыга леэһанн.

„ОРЫМ“ суздан дои:

Төһө кеклө—30 ур,
3 төһө кеклө—90 ур,
во ыһа кеклө—1 ш. да 80 ур.
во кеклө—3 ш. да 60 ур.

Г.П.Б на обяз. энз.
Лнгр. 1931 год
Акт № *2183*

2

ЯНВАР 31 ЛУН 1931 ВО.

С
Ы
Л
А
д
Н
І
Р
У
J

Лыһа-ы тајо номеры

- Лөсөдчам Коми автономіјалы 10 во тыріг кеклө 3
- Г. КРЖЕКАНОВСКИЈ—ГОЕРЛО планлы дас во тырөм 5
- ІЛВАПЫС—Вермам 7
- ВЫЛ ПАШ—3150 тонна сов вөс-на 18
- СҒ. ПОЛАРНОЈ—96 кварталын 21
- В. ЛАТКИН—Выл тор 24
- МИТРУК ЈАК— * * 25

Кріеіка

- ПАРМАЗОН—Кыв-мөд „Гудөк“ ылыы 26
- ІЛҒА ВАС—Піемө редактсіјаө . 29

Јумор лістбок

- КОМІ КРОКОДИЛ—Ыбса вөрпром-хозын 30
- СКӨРМӨМ ОШ—Кулакөс дорҕы-јас 31

ФЕВРАЛ ТÖЛЫССАҢ „ОРДЫМ“ ЖУРНАЛЛÖН ҢЫМЫС
ВЕЖСÖ. ВЫЛ ҢЫМ ЛОÖ „УДАРНІК“

Лөгöдчам Коми автономіјалы 10 во

тыріг кежлö

Коми областын автономіја лöсöдöмлы таво мај вiтöд дунö тырö дас во.

дас арöс тырö Коми автономіјалы, дас во колi 1921-öд восаң, кор ВЦК шуйс сетны ужалыс коми jöзлы автономіја, мед автономіја права сетöмнас öдjöжык лоi кыпöдöма овмöсö да пролетарскöй содер-жаңнöа национал формаа културасö, мед зiкöз бырöдны сардыра кадсаң колöм национальнöй неравенствосö, национальнöй враждасö да коммунист партија вескöдлöм улын öтүв СССР-са став ужалыс jöзкöд чорыда, еöлöмсаң кутчiены социализм стрöйтöмö.

дас во—абу зев iчöт кад. Тажö дас во-нас ужалыс коми jöзлөн, партија вескöд-лöм улын еöкыд торјас венöмөн да быд еiкас классöвöй врагјаскöд чорыда тыш-касöмөн овмöс да култура кыпöдöмын лоiны гырыс достижениjас. Войвыв краjö пырöмөн, Войвывса робочöй класс отöдгөн, ВКП(б) Крајкомөн да Крајисполкомөн ленинскöй национальнöй политiка вескыда нүдöдмөн таjö достижениjасыс, вермö-јасыс, унепјасыс нöшта-на содiсны, со-циализм стрöтöмлөн öдјасыс јешчö-на јонжыка кытiсны. Тајылыс зев бура петкöдлö област пышкын строителство паскыда нүдöдм (Сыктывкар-Пиңуг кост көртүј. Сыктывкар-Ухта кост шоссе, Слободаса вөрпiлитан завод, Виңинса электростансија да зев уна мукöд), ужалыс коми jöзлөн овмöс да култура кыпöдöм, вөрлезан ужын социалистическöй метод-јасөн ужалöмөн öдјас содöм, гöл да, шөркөддем крестаналөн колхозјасö пас-кыда пырöм да уна мукöд торјас.

Сiзкö, автономіјалы дас во тырiгөн ем нiн мыј артыштны. Мијан быдмöмным лө-зö-нiн мијанöс вылысаңжык виçöдлыны колöм iсторическöй кадвылас, вöчöм уж вылас, муан түј вылас да став торсö гöгрбоксаң артыштöмөн ленин партија знама улын уекöдчыны вöçö нöшта гы-рысжык öдјасөн социализм полној победа вöсна вермасöмö, пјавiлеткалыс решају-щöй којмöд вова программасö содтöдөн тыртöм вöсна тышкасöмö (вөрлезан план содтöдөн тыртöм, колхоз течöм öдзöдöм), пролетарскöй содержаңнöа национал

формаа култура кыпöдöм вöсна бојевöй штурмö.

Партијаөн ленинскöй национальнöй по-литiка вескыда нүдöдмөн, ВКП (б) Крај-ком отсалöмөн гырыс гыјасөн паскалö култураыс ужалыс коми jöзлөн. Тајö ты-далö гырыс да шөр школајас паскалö-мыс, велöдчыс лыд содöмыс, став ужа-лыс jöзöс грамотаö велöдöмыс, ас коми кыв вылын нiга да газет лөзöм кыпалö-мыс.

Кушöм-нö могајас сулалöны пролетар-скöй коми гiжысјас воçын тајö јубилејсö колöдöдiгөн, тајö унепјассö артыштiгөн?

Партијалыс да правителстволыс ленин-скöй национальнöй политiкасö художествоа гiжöд пыр популярiзујтöмын, ужалыс коми jöзлыс овмöс да култура кыптöм-сö петкöдлöмын, став фронт паста соци-алистическöй наступлениjö паскыда нүдöдм вылö ужалыс коми jöзöс Войвыв крајувса да став Сојузса робочöй класскöд öтвыв мобiлизујтöмын, классöвој врагјаскöд тыш-касöм пыр хозајственнo-политическöй мо-гајас олöмö пöртöм вылö—пјавiлеткаса ре-шајущöй којмöд вöлыс программасö со-дтöдөн тыртöм вылö коми робочöјöс, вөр-лезысöс, колхозникöс, батракöс, гöл да шөркөддем крестанаöс кыпöдöмын—про-летарскöй коми гiжысјаслы колö вöчны зев ыжыд, зев ответственнöй, зев почетнöй уж.

Мијанлы, пролетарскöй коми гiжысјас-лы, миçа гiжöдјасөн, быдeикас художест-веннöй формаөн (очеркөн, вiетөн, поема-өн, повестөн, кывбурөн, пјесаөн да с. в.) колö петкöдлыны, кыzi важөн, сар пра-вителство дырјi быднogyс нарнитiсны ужалыс коми jöзöс (дај мукöд асорниа jöзос). Петкöдлыны, кыzi ужалыс коми jöз аеныссö жалиттöг тышкаеiсны граж-данскöй војна вылын сöветјас понда, кы-зи весрмасеiсны овмöс зöнтöм вöсна да вермасöны бөрö колöм еiкта овмöсöс социалистическöй туж вылö вуçöдöм вöс-на, социализм стрöйтöм вöсна. Художест-воа гiжöд пыр колö петкöдлыны ленин-скöй национальнöй политiкаыс кeжысјас-öс. Петкöдны ердвылö национал-шови-нистјаслыс ужсö да кытчö вöли важöдö

налдн вичы, кор најо вѳлі натсіоналкыц пыщкѳ пырѳмнас орѳдѳны јітѳдсѳ робѳчѳј классые ужалые крестанакѳд, пыждѳны комі ужалыејаслые классѳвѳј бѳітелностѳ. Сіѳжѳ оз поз лѳчѳдны тыш велѳко-фержалнѳј уклонкѳд. Колѳ четкѳја петкѳдлыны, мыј ассорнѳа јѳзлые овмѳс да культура кыпѳдны, мунны гырые ѳдјасѳн сѳтсіалїзмѳ позѳ сѳмын лѳнынскѳј натсіоналнѳј полїтїка подув вылын.

Вескыдвыв кѳжѳм ѳнїја кадн ем дај возѳ на колѳ медыкыд опасностѳн. Сіѳкѳ, художествоа лїтератураны вескыдвыв онпѳртунїзмкѳд тышкѳсѳм мїјан колѳ лѳны медыкыд мѳгѳн да вермасны шујгавыв кусынѳјаскѳд да кыкнн уклонскѳд прїмїренѳчјаскѳд.

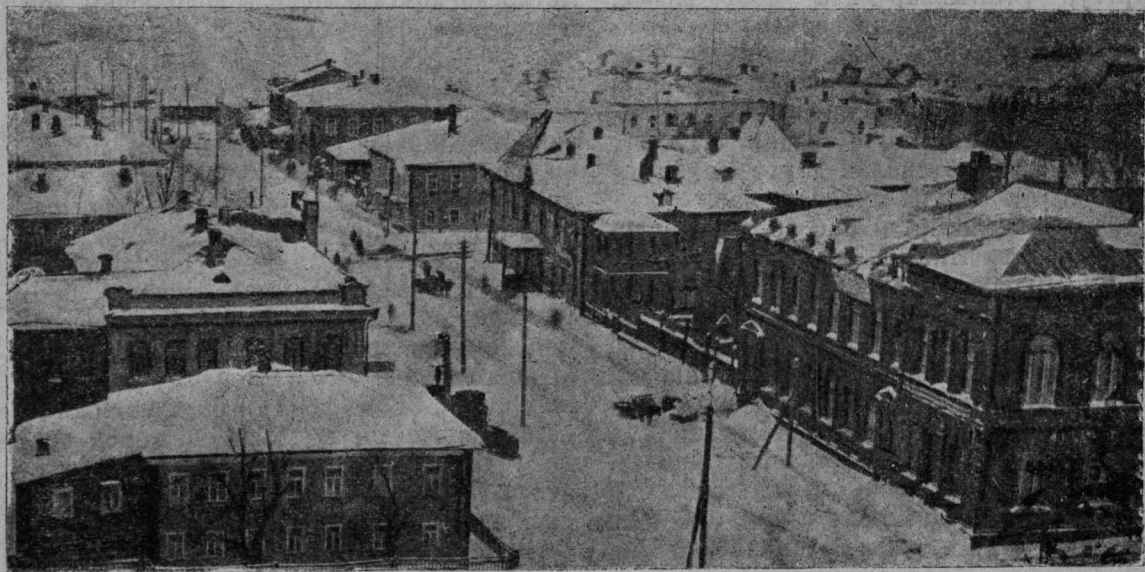
Мїјан мѳг—художествоа гїжѳдѳн петкѳдлыны, мыј ужалые комї војтыр ныр

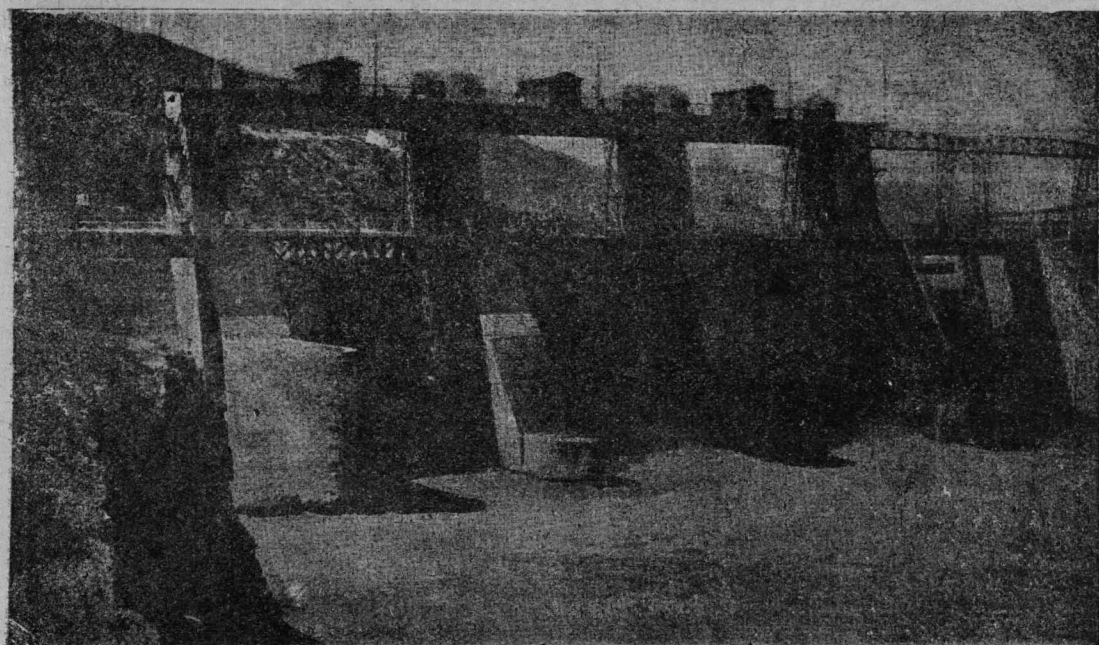
дасѳе сувтны ѳружїѳа кїѳн їнтервентјаслы паныд, мыј ужалые комї Војвыв крајѳ пырѳмѳн јонмѳдѳны СССР-лые дорјсеан вынсѳ, керлѳзѳмлые ѳдјасѳ сѳдтѳмѳн, колхоз течѳм паскѳдѳмѳн ужалые комї јонмѳдѳны јітѳд ставмувывса робѳчѳј класскѳд.

Тажѳ ыкыд мѳг бердас пролетарскѳј комї гїжыејаслы колѳ сѳлѳмѳагыс кутчїены да пѳртны олѳмѳ удариѳја ужалѳмѳн, уж гѳгѳрыс массѳе оргїзујтѳмѳн.

Кадыс ещѳ-нїн, колѳ термасны, мед апрѳл 1 лун кѳжлѳ став гїжѳдјасыс јубїлїнѳј алмаѳахѳ (лїбѳ торја нїгабн лѳзѳм вылѳ) лѳї-нїн сѳтѳма редакцїјѳѳ.

Сыктывкар—фото Ісаковлн.

Земо-авчалеккӱ гидроелектро стантсеја.

ГОЕРЛО планлы даc во тырӱм

Г. Кржижановскіј.

Владимир Ильич чүждӱмӱн 10 во сажын ми кымынкӱ техниккӱд да экономисткӱд заводитим лӱсӱдны госуларствоын електрофикатсеја нӱддан медвоzza план да поналим тајӱ ужсо ӱкмыс тӱлысӱн. Электрофикатсеја нӱддан госуларственнӱ комисејалӱн план, кӱдӱс ми тӱдам ГОЕРЛО планон, вӱли овмӱс кыпӱдан медвоzza план во 10-15 кезлӱ кымын. Владимир Ильич зев выдӱ пуктылис тајӱ плансӱ, весиг пуктылис сејдс партеја мӱд программаӱн. Мы-нӱ петкӱдӱс тајӱ план кузаыс тајӱ колӱм даc воыс, кор сејдс вӱли јӱзӱдӱма Советјас VIII-ӱд ејезд вылын?

Планын вӱли индӱма стрӱитны централнӱ электрическӱ 30 стантсеја миллонон жынјӱн кымын киловатт вын мында, медым војнаӱдза вӱлӱм электрическӱ гырыс стантсејас 250

еур. киловатткӱд лои 1.750 еурс киловатт кымын. ГОЕРЛО план сертӱ сејкӱ 10-15 воӱ вӱли шуӱма стрӱитавны гырыс электростантсејас 2 миллон киловатт кымын.

1931-ӱд воса јанвар 1-ӱд лунӱ мијанӱн стрӱитан электростантсејаслӱп выныс 1.00 еурс киловатт кымын. 1932-ӱд воса јанвар 1-ӱд лун кезлӱ выныс стрӱитан электростантсејаслӱн кајас-нин 2 миллон киловатт сајас. Сејкӱ, электрическӱ промышленносет куза ГОЕРЛО план олӱмӱ лоӱ пӱртӱма медеца кадӱн.

Сӱмын електрофикатсејатӱ кыпӱдан планыд абу на куш электростроителство план. ГОЕРЛО план вӱли босгӱ щӱц и овмӱс кыпӱдӱмлыс медгырыс став отраслјассӱ. Планын вӱли шуӱма, мы-н мијан промышленносетлӱн продуктсејас 10 во чӱжӱн

кыптас 87% кымын. Збылвылассө-нө гырыс промышленностлөн продукциясые таяо даc вонаc кыптіс кык мында, 100% былө.

ГОЕРЛО планын індөма-нын вөлі совхозјас да колхозјас стрөіталөм, кодөн вөлі шуөма вежны візму овмөс. Овмөс кыпөдан вівтвөса планын сіјө-жө туж куза мунөмөн мі уточні-тім візму овмөсын сөтсөлістическөј сектор лөөдөан план. Мі-нө збылвы-лас адзам һин, олөмыс панјс мјан-лыс чайтөмјаснымөс, та куза ГОЕРЛО план сөрті да і овмөс кыпөдан вів-твөса план сөрті.

Збылміс Влакімір Ільічлөн вів-талөм: Леһинлыс сіөмвордөмјассө (заветјассө) өлөмө пөртөм куза мјан ужын лоі робочөјјаслөн да крөста-налөн сөщөм вөзмөстчөм, карлөн да сиктлөн сөщөм јитөд кутөм, кодјас вөчөны позанаөн һөшта-на өдзөдны мјанлыс ыжыдөсыс ыжыд стрөітел-ствонымөс, овмөс кыпөдөмынымөс.

Кокһи шуны, кызі ГОЕРЛО планлөн ідејаясыс лоіны медыжыд могөн мјан партіјалы сөтсөлізм стрөітны подув пуктыны заводітөгн. Електрофікатсіја нуөдөм, рајјоніро-ваһнө нуөдөм, рајјонјаслы овмөс чу-жөмјас сөтөм—ставыс таяө заводі-чөс ГОЕРЛО плансаһ. Ужалан кө-луј вөчөм, ужалыс вөјтырөс өнерге-тікаөн вооружитөм да уна тащөм гы-рыс могјас петісны медвөјдөр ГОЕР-ЛО планын.

Бөрвылө візөдлігөн, став ужлы ітогјас вөчөгн мі вермам опјыстөт шуны: ГОЕРЛО план пөртіс өлөмө

ассыс могјас, кодјасөс сы былө пук-тыліс партіја да сылөн вөжд. ГОЕРЛО план отсаліс өдзөдны Леһин велө-дөм сөрті сөтсөлізм стрөітөм, код-јылыс вөјдөр „мі өгө і вөтасөј“. Таын і сылөн історическөј заслугаыс.

Сһи, пјатілеткаса којмөд вөб пы-рігөн, мі пырам сөтсөлізм стрөітан былө етапјасө, мјан зік-һин мөд пө-лөс вын сы былө 1920-өд во дор-сыд. Мөд економіка, мөд техника мјан кыын. Овмөс кыпөдан вөјаслөн медвөзза сөкыд вөјас колыны бөрө. Сөкыд косјасөн мі таяө стрөітелство-ас бөстөлім гырыс сөкыдторјас, етап бөрын етап. Өһи врагјас-һин гөгөрвөдны, мыј мі сөтам ыжыд да медбөрја кос. Тасаһ і налөн мјан былө лөкмөмыс. Мі ГОЕРЛО план-тө вөчлім сөщөм кадө-на, кор мјан вөлі сөмын вөјнаөн кісөм овмөс, вөсөг вөјнаыс на сек ез вөв зікөз помасөма. Мјан врагјас ГОЕРЛО плантө лыдөдылісны лоны вермытөм торјөн. Өһи-һин мі ГОЕРЛО план вылад візөдам, кыз сөтсөлізм стрөітан ыжыд планлы улыс кірпіч-вылө, коді өһија планөсыс вөлі јона ічөт. Од, мјан сһөпстрөј сһөпро-комбінат былө вужөдөмөн өтһасөв дөспөв ыжыджык ГОЕРЛО планса-задаһнөјасыс. Мі уверөһнөја візөдам вөзө былө. Мјан туж вылын сула-лыс врагјасөс венөыс Леһин знамја улын-жө һи венам вөж сөіхіјалыс-вынсө, коді лөөдчө уөкөдчыны мј-ан былө, Леһин знамјаөн мі һөјөс-венім да і вөзө-на кутам венны.

Вөзө—сөтсөлізмлаһ!

... Коммуһістическөј общөствотө оз поз стрөісны—он-кө кыпөд-промышленност да візму овмөс, сөмын-нө һөјөс оз ков кыпөд-ны вөж һөгн. һөјөс колө кыпөдны наука медбөра кыв сөрті стрөітөм подув вылын. Ті төдөд, мыј сіјө подувһас лөө електрічөст-во, мыј сөмын сек лөө став страна пастаын, прөмышленностын да візму овмөсын електрофікатсіја, кор ті сіјө могсө гөгөрвөд, сөмын секі ті вермад аслыныд стрөітны коммуһістическөј общөство, кодөс оз вермыны стрөітны вөж јөз.

(Леһинлөн вів-алөм ВЛКСМ III-өд сөјөд вылын).

Катішчэ вылын субботнік.

В е р м а м

Віст Ільвапыслён.

УРС пемьд. Нарјас вылын сёкыд
унмён узьчэяслён војса чорыд
сынёдын кылё ныргор шы:

— Хр-р-р-ш-ш-ш...

Былё нукмасём, вомнысё тапкёдомён
ымзём:

— М-м-тп-тп-м-тп.

Ывла кёзыдыс нёжёнёкён довјалё пу-
јас дінті, чергышкён моз кощёдлё-лы-
лё пушкыра гырыс пожёмјассё, матыст-
чё барак дінё, пішцітчё сетчё пырны
быд щельлёд, быд рожд, быд пелёсёа,
ёшіңёд, ёждсёд; клёпкёдчё, колёдчё,
швачкёдчё, чуксалё, сакмёдё узьчэясёс,
кер вёчычэясёс.

Сынёдыс руакод. Сырк лён. Јенежын
муртса зутвёшытёны гёрд козувјас, оз
вёршыны, сещём-жё кёзыдёе.

Баракын, нарвылын кодкё сакміс, кы-
зёктыштис, шаркытис пічкі кёрёбён. Југ-
ытис гёрд бі, југёдіс медвоз бі ёзтыс-
сё, векныдік сёдтошка, гёррёсён шырём
јуреіа, букуш сінма Тапур Јепімёс.

Тапур Јепім шёр тушаа, паськыд пел-
помјаса јон морт. Сіјё нёважён-на каріс

кердорё ужавны. Каіс медбёрын, нёкод
сы вылё ез віжд-да. Јепім ескё унакёд
сорнытіс гортас, уналы індывліс керле-
ждёмыс ічёт дон воём вылё, баракјас еш-
тытём вылё да нёшта-на уна мукёдтор
вылё, сёмын ез кывзыны сылыс—ставён
петісны вёрлезан программа сөдтёдён
тыртны.

Јепім сек кык бікостын лоі, нёкытчё
воштыены: суседјасё петас—елтёны вё-
ррё петгёмыс, індёны, кулак тестыд пё-
лан улын-пё јоктан, мыј-пё шуас тестыд
—сіјё і вёчан. Торја-нін јона таждё ела-
сёны колхозчытсајас Маріна да Окуліна,
сін востыны оз лезны.

А тест ордас мунас да бара-жё олап
туј абу, старікыд сінбёжвас віждёмён
пыр ројкё, ынём-пё те помые, нёкущём
тёлк абу.

Зынгём-ројкём вёснамд ескё Тапур
Јепім оз-на пет вёрад да сём колёмыд
ыстіс.

Ёерт, вескыда-кё шуны, Јепімлён і
јурвем пелёсас вееіг ез вёв нёкущём
мёвитор тестсё дёзмёдём јылыс. Ез. Сіјё
быд ногыс зілё угодітны старік тестлы,

пöштi быдлун ветлывлö сы ordö, көт ескö i кулакалöмaдe сijöc-da.

Јепим таж вöли тeст вылас виждö:

— Тeст зeв прамöј морт. Овмöе бур. А бур овмöстö абу кокнi лöвöдныд. Онкö куж—ачыс оз-на сijö артмы. Тeст—јeнмöс тöдö, быд пражник вичкö ветлö, корысјаслы век вöли һаһ күсөктö вeтö. Шудны, зeв-пö уна jöзöс сijö уждöдлiс да пöштi һинöм оз вöли мынты. Сijö абу сiж Көт еща-а, пыр мынтывлiс быдöплы, унжыкысы-лы, а сeсeа-öд пыр вöли вiһаһи јукталö, сijö-öд дон-жö. Сöмын вöт кулакад пуктисны öни да доктор вермас лоны.

Тeстыс тöһчi Јепимлы сiжi i шуис:

— Тајö-кö лок колхозыд оз кiсeы, пырасны-кö сeтчö ставныс — мiжанлы ном воас, став овмöснымöс најö мырд-асны.

А Јепимлөн сijö i олан гажыс вöли, сiж вöли i мöвпалö:

— Тeст пöрыс, рeгыл кулö, овмöсыс мем колö, сöмын мед колхозыс дыржык оз јонмы, мед ме удiтa...

А тавој Јепим зeв лок вöт вöтаeис, быттö өктса крестана ставныс колхозö пырисны, колыны сöмын өтeч Сeргeј, Сопрон дак, Трöпим Сeпeпалöвич (кулакөн жö гижмадöс) да Јепим, тeстыскöд. Вeeг Öстап Самко щöц пырöма.

Тајö лок вöтeыс Јепим i сaдмiс таво-жасö.

Биeöм бöрын сijö лeтчiс—шлувöдчiс нар вылыс, вoсöктiс пöжöм пöвјасыс вöчöм куз пызан дорö, чуткiс бiсö лампаö.

Стeклö пуктöм мыгi лампа шыбытiс барак шыцкö вiжов југöр, кельд рöмөн вoетiс узысјаслыс кокјасö, кутiс ворсны најö мышјас да морöсјас вылын, јöктыны шынасöм код етенјасын, зiрдавны ги öра öшiһын. малавны тувjö öшлöм наскөмсö, вiдлавны кoсмöма абу да тышкас ны порогувса пемыдкöд, југöрјаснас быцлалöмөн јөршiтны сijöс нарјас улö.

Тапур Јепим скöршырыс кöмалiс кiсeöм гынјурјасö, вылас зeвтiс дöмасöе важ појгач, лок һинжак вылас тасмаeис гöрдöв сeщöм-жö важнiк тасмаöн. сeсeа гоз мöдыс вoсöктiс порогувлаһыс да öтi узысöс кокöдыс лeгнiтiс һинöм шыаeтöг.

Узысмыд сaдмiс да кутiс пaeтaсны, а Јепим сeк кoстi нöшта морт вiтö-квaйтöс сaдмöдiс.

Мыјөн ставныс чукöртчiсны пызан дорö да кутiсны курiтчыны. рамшырыс-һын,

һeбыдiк гөлöсöп Јепим шуö-һиeö һорасö налы һeдыр eрөнiтöм бöрын:

— Уна ужалöмөн oшјыeöны, а дыр-жö узыöны...—Пöлынтлiс јурeö нарпомлаһын узысјас вылö.

— Ударнiкјасыд-öд тaщöмöе i ем, — бокö виждöдмөн чöвтiс Öстап Самко пыр-сö гудјiгтыр.

Самко шуöм вылö кoдeурö гөт-гөтөн eерöктисны, а код eурö чöв пырыс чоры-да вуждöдлiсны сы вылö вiнјаснысö. Сe-равлöм шыö нöшта кымынкö морт сaд-мiсны да öтлаeисны кöмасeсјас дiнö.

— Вiтвoсa плантö тыртiгaд-öд јона му-зисны да мед-һиһ узыштасын...—öзтыш-тiс бара Тапур Јепим.

— Аеныс лунтырöз узыöны, а мiжанöс лодырјасөн да рвачјасөн укöрајтöны, шу-öны, öдјас-пö сoдтам,—возза ногыс, сiж-жö пырeö гудјöмөн чöвтiс Самко, сeсeа гөлöсö лeптыштöмөн сoдтiс:

— Аеныс најö лодырјас, аенысö колö eöд пöв вылас пешны...

Тапур Јепимöс лoвзöдiс тaщöм кывја-сыд, азыма пырыс отсыштiс Öстап Сам-кöс, кi пöвсö вылын лeгјöдлöмөн:

— Рвачјас-на дај... рвачалöмöыс налы морöсаныс колö гырыс рачјас öшöдны...

— Г-гы-ы-гы-гы,—бара кутiсны код eурö гiрзыны.

— Мыјла-нö најöс рвачас пуктисны?— һeуна лöһыштöм бöрын нуртöмиһика ју-алö Степан Јогор, ар һeламын вiтa кы-мын кер вöчыс.

— Мыјла-нö һe пуктыныс!—вoча гo-рöдiс Тапур Јепим. Најö i ем пeрвојсорт рвачјасыс-да. Со, бoстам Анна Ивансö, ударнiкјасыслыс тузeö. Татчö кaјiгас сijö выл чeр дај пугајка!) бoстöма...

— Те-öд бoстiн-жö чeртö,—сујыштiс кодкö.

— Чeрыд-нö мыј, пугајкасö eз eтны-да. Чeрыд мeһам вiт ем гoртын...

— Ем-кö-пö eскö мыјöс бoстiн,— һeбы-дiка пуктыштiс Степан Јогор.

— Бoсттöг ог ов, ог öд аслым ужав. Комiлeслөн сузeас... oзыр тај мајбыр.

Баракын лыбiс јон вeнчöм. Кoдeурö сувтисны Тапур Јепим дор, кымынöнкö Анна Иванöс дорјöны, а мукöдыс һeкo-дaрö һинöм шыаeтöг кывзöны да вaкeö-пы вeнчöм вылас.

Вeнчöм шыö сaдмiсны кöрвöчысјас ставныс, керка тыр јöз лöи. Бöрын сaдмiс-јас һиһe вeнчыны рaдeјтысјас щöц ку-

1) Фуфайка.

тісны вомтырнаныс венчыны, сіз-жө жүк-
еісны кык пелө, сөмын оз төдны код
код дор сени сулалө, оз төдны мыј жы
лыс венчымыс мүпө-да. Төдтөгүд быд-
тор жылыс кутісны венчыны і пыксыны:
коді пәскөм кісөөм жылыс, коді ул наы
жылыс, коді кепыс пөвсө воштөма да быз
тіг тырја корөө, мүкөдыслөн һәмөдыс
вежеөма да шумітө. Мөд погөн-кө шуны
— ставыс гудраеіс, шыд нөсө јуква лоі. —

Ез гудырты сөмын Тапур Јенім. Ап
на Иван көмасөм вылө вічөдіг мөз сіјө
вылыс пестіс венчысјасөс аслыс колана-
сорчы вылө, кодјас зік-һын мөдтор жылыс
вөлі бызгөны.

— Пөслөвічәсыд зік-жө-һын вескы
дөс.

— Кушөм-нө сөщөм вескыд пөслөвічә-
ыс?— јуаліг мөз сүјыштіс кодкө вөснөдік
гөлөсөн.

— Коді-пө дыр үзө, сіјө і вөз сөјө...

— Тајө-өд абу пөслөвічә,—пыкыштіс
сіјө-жө вөснөдік гөлөсыс.

— Тајө өні абу-һын вескыд,—отсыштіс
мөд.

— Код-пө ескө дыр үзгысы те но-
төн?

Тапур Јенім сіпкым увәаныс вічөдіс
јуалыс вылө, сөсөә чіткыртөм сіпјаснас
тывјыштіс став ужалысјасөә да чуннас
індөмөн вужөдіс сіпјасөә Анна Иван
вылө.

— Со тај, мортыс, меддыр үзө да мед
вөз пызан сәјад мунас.

— Мыјкө-тај ті вывті жө кутінчыд во-
ны Анна Иван вылас. Көч өд і дыржык
үзө, көчі медбөрын четчө, да өд абу-
на тај сөр, немыд-на ывлаыс, југдытө-
здыд кујмыс-на үдәтан сөјныд—ләна пы-
кыштіс Степан Јогор. —Дыр-көбөд үзө,
төрыт мед бөрын-жө і водөс, вөјшөбрөчыс
міјанлы газет лыдөдіс гөрд пелөсын...

— Газет лыдөдмөд-өд нормаыд оз
тыр,—лептіс гөлөсөә Остап Самкө,—га-
зет лыдөдөмыд өд абу лым толаөд соба-
лөм, газет дорад пукалөм вылө јанзім
колө төдны выл гынсапөјјасөә бөетныд,
кызі ударныкјасыд бөстісны, да міјанөс
јешцө дыш-лодырјасөн нөмтөны...

— Рвалјасөн да,—вапытөмөн сөдтыш
тіс Тапур Јенім.

— да јешцө сөд пөвјас вылө пөһны;
—сөдтөд сүјыштіс кодкө.

— Төмы ещасө-өд ме, Самуіл Остапө-
віч, ст-жө вөч,—рамыныка шүө Анна Иван
венчысјас кыщ пышкө локтіс-да,—ар-
тыштам-кө, мөнам вөчөм керыд куім

мындаөн ушжык лөө, көч і дыр үзөмөн
шунныд-да.

— А мыјла нө теd выл гынсапөгсө да
пугајкасө сөтісны, а мем нөһөм ез... Со,
гынкөмөј вөсег пыбөстөм-һын,—көкөсө пы-
зан вылө лептөмөн горажыка-һын, скөр-
мөмсө зөбөмөн шүө Тапур Јенім.

— Мыјла-пө теd сөтасны, гортад кык
түні гөз-на зік вылөсө ем-да,—лөчыд гө-
лөсөн вүндіс төм морт.

Тапур Јенімлы һөкытчө лоі воштыс-
ныс. Ставыс кутісны сөравны сы вы-
лып. Сіјө-кыпчыкас вөсег ез кут төрны,
гөрдөдіс і лөзөдіс скөрысла, лудікбөсөс
бытөә пукалөһныс, зөрны кутіс. места
вылас оз өһпјы, верміс-кө ескө сөјіс тазі
шүысө.

Сөсөә сіпјасөә көлөдлыштөм бөрын
вомсө вөстіг мөз чуннас індіс лабічынпу-
калыс лөкөнік пәскөма, лөк кісөм гын
сапөга (вөсег вөлөсөс мытчысөма) төмі-
нык ныв вылө. Ставыслөн јурјасныс бер-
гөдчөс нывлапө, Ваө Насталапө банөһ,
ставныс вічөдөһы Наста гынсапөггыс мыт
чысөм ізас вөлөсө вылө, ставныс мөв-
ныштісны: „Төмы гөһыс һөкөд абу, тајө
батрачка, а гынсапөггыс кісөма да вылө-
тө оз сөтны“.

Ставөн лөһысны, һөкөд вөсег оз ло-
лышт ыжыджыка. Быдөма мөвнысәс
гудраөһы јурјасаныс, сөбрыс, і жалөта-
наыс, і шөпчәнаыс.

Ғапур Јепім гөгөр артыштіс, гөгөрво-
іс-код ұжалысаслығ мөвпјассө да рам-
мөдөм гөлөсөн чорчада өзтіс:

— Со, тајо, Вае Настаис, віт душа
дөва семја выло өтнас ұжалө да өті гын
сапөг гоз веесі ез сетны, көмтөг моз ужд
дөны. А Анна Иван семјаын сөмын куім-
нөл морт, дај ачыс мужік, а гынсапөгтө
медвоз боетіс.

Бура дыр некод нінөм ез шыас, бура
дыр кежлө горијасныс гөрдааслісны, кыв-
јасныс вошлісны, кыз шыасны „немөј
чужі“. Сесеа тај кыз поті, мурөетіс,
ізөптіс. Быд морөсыс өтпырјө кісеісны
чорыд, гора кывјас, гымыштіс керка пы-
щкөсыс, шығисны ставөн. Зык костыс
кылдны өткымын горажык, жаржык шы-
јас:

— Со тај гөлјааетө кызі отсалөны, наб-
жајтөны...

— Јешцө содтөдөн щөктөны план
тыртны...

— Ударыкавны чуксалөны...

— Ордјыены...

— Көмтөгыд еща ордјысан, регыд кок-
чунјасыд лымпіас колө...

— Ставөн колө корны, мед сетасны
гынсапөгтө талы...

— Мед быдөнлы сетасны...

— Оз, ков быдөнлы... Кодлөн ем—оз
ков, кіад-өд щөц он көмав туытө...

— Кер вөчан нормасө колө чінтыны,
көмтөгыд-өд он ұжав...

— Оз... Оз ков чінтыны... Абу-нын
ыжыд.

— Оз-кө сетны көмкотјас да паетас—
ставлы колө гортө летчыны...

— Летчыны, летчыны ставөн, тавун-
жө...

— Ог летчөј, тајө кулак агітатсіја, ог
кывзөј...

— Огөј...

— Огөј...

Зык ныр өтарө ыждө. Вісталөны став-
ныс, кывјаснапыс лылөны өті мөднысө
крест на крест, јурјас вывтыныс, нырыс
пөдөнныс чівкөдлөны.

Зыкеөм шыын возжык кыліс прөстөј
венчөм шы, бөрвылас скөр гөлөсјас ку-
тісны вірдавын. Рамынік нырыс кіјасөн
легјөдлөм пөрі кулакјасөн өвтчөмө.
Возжык венгісны—сетны лі не Вае На-
сталы гынсапөг, а бөрвылас—летчыны
лі не вөрыс.

Тајө ызгөмас медгора, медлечыд шы-
јас кылөны Ғапур Јепімлөн да Остап
Самколөн. Остап Самко ныр отыштіс

Ғапур Јепімөс: мыј Јепім шышөптас Сам-
ко сіјө мөдпөв косөптас, громкоговорітел-
моз, рытја кыа вывса јөлөга моз.

Зык шыө щөц локталісны мөд вежө-
сыс, мөд жырыс да сіз-жө кутісны шык-
сыны.

Дыр-на ескө зыкеісны, а дашкө і тыш-
көз воісны, ез-кө Степан Јогор гораа ра-
вөст улөс выло кајөмөн:

— Лаңтлөј! Лаңтлөј міса. Со, Вае На-
ста ачыс мыкө віставны көсјө...

Неуна лаңтыштөм бөрын Вае Наста
көзүд ваөн кіетіг моз ставнысө ыркөдіс.
Сіјө шуіс небыдік кывјөн:

— Мыј-нө ті ме вөсна кутінныд зык-
сыны. Кыс-нө мем Комілес паскөм се-
тас, кор ме от Комілеслы ұжав..

— Кызі он Комілеслы... кодлы-нө?—
ез лезны помавныс сіјө.

— Ме Трөпім Степанөвичлы медаі 100
чөлкөвөјыс нормасө тыртны...

— Јарө Степан Трөпімлы?—бара тор-
кісны Настаөс.

— Кулакыслы?

— 450 кубометрсө 100 шартыс?

Гөгөр боксаң кутісны кісены шенча-
на јуасөмјас Наста јур выло. Ставныс
чужісны, мөдарө скөрмісны (ферт, Ғапур
Јепімыс да Остап Самкоыс кынзі). Код
сүрө зумыштчісны, нилөм шыаетөг же-
тісны еојны, мукөдыс кутісны рошкыны,
а өткымын гораа төлкүјтөны мы вөчны.

Анна Иван чөвтліс еіпјассө еорнтыс-
јас выло:

— Оні еор-нін, колө ужд выло петны,
некор-нін дырсө еорнтіныс. Рытнас соб-
раңнө вөчлам...

— Колө вөчлыны...

— Ортча баракјасеыс щөц колө јөвсө
корлыны ставсө...

— Кулакјассө оз ков лезны,—вөскө-
дыштіс кодкө.

— Оз, ферт, најө сөмын мутлајтчыны...

— Піуныровөд колө корны, пріомщікыс
отсасысө, мед көч өтчыд волас собра-
ңнө вылас.

— Сіјө бара оз лок собраңнө вылад,
кор көч еп.

*

* * *

Недыр мысғі ставыс-нін лөпөма вөлі,
шы ні төв. Пемыд кодөн-на барак тыр-
төм колі, ставныс мунісны еојны өртча
баракө—столовөјө. Сөмын еојөм бөрын
морт вітө-квајт бөр лөктісны, дышніка
нырыс пөртчысәлісны, пыблалісны вы-

лые паскѳмнысѳ да нарјас вылѳ гащ чер гѳдѳчѳмѳн кутисны пѳлтыны кыз чігарка-јас.

Курітчѳејас пѳын шѳщ емѳе Та-пур Јепім да Ѳстап Самко.

Тапур Јепім тавун јона скѳрміс да сѳ-јѳн ѳбѳдѳз оз кѳсѳы петны уж вылас, а Ѳстап Самколы возжык-на кажітчѳ, кѳ-зыд-на пѳ астолие да нѳрјѳвтѳм бѳрас вѳлѳсѳвѳ-нѳн пѳта, термасныс-пѳ тавун не-кытчѳ, вечера-да.

Вескыда-кѳ шуны Ѳстап Самкоыдлые нѳтчыд он адзѳв термыштѳмтѳ, пыр сѳјѳ нѳжјѳнѳкѳн, дыр кѳсѳѳмѳн, нужмасѳмѳн да очсалѳмѳн кутчысѳ уж дѳнас, дај ужа лѳгас-на термасѳм вѳснаыс оз дојд асѳѳ, оз музты-нѳ.

Самколѳн і шѳјтчѳгыд оз вун, пыр ѳѳі ногѳн, кыз сылѳп аслас лѳсѳѳѳма, сѳзі і артмѳ: затрѳк бѳрын—час шѳјтчѳ, ѳбѳд бѳрын—кык час, нажун бѳрын—часѳн жыпјѳн да ужын бѳрын водтѳз ѳѳі час. Сѳсѳа Самко шѳјтчыштѳ минут дас кы-мын быд чігарка курітѳм бѳрын, ѳдушјѳ-пѳ озжык бѳст шуѳ ачыс.

Ог тѳд јона-ѳ вескыд лѳб, а јѳзыс, ко-дѳ тѳдѳ Ѳстап Самкоѳ,—сѳзі і крапѳѳѳ-ны вескыда:

— Зік-жѳ-нѳн пѳтласмѳныс дыш мѳјан Самуіл Ѳстапѳвчыд. Коркѳ, конѳрлы, шыгылы лѳб-жѳ дышысла кувны...

Ѳѳі чігарка курітѳм бѳрын кујлыејас пукѳсны да Тапур Јепімлые вѳставлѳм-сѳ кывзѳг моз бара гартыштѳсны кызжык чігаркајас.

Ывлаыс југдѳс. Лебзан кѳзыд кымѳр-јас косттѳ улѳнікын мыгчалѳ асѳыс чу-жѳмсѳ нумјалан шондѳ.

*

* *

Н-ЕУНА нѳрјѳвтыштѳм сынѳѳын ле-балѳ, мѳвкјалѳ ужлѳн гажа шы. Черјаслѳн клѳнгѳмыс, пѳлајаслѳн шѳвгѳ-мыс, пујаслѳн нажјѳдлѳмыс да лым пѳпурсјѳдлѳмыс ѳтлаасѳ кѳрвѳчыејас сорнѳ-тѳмкѳд да сыло-вѳјѳ тыра вѳр пѳјас. Чер јаслѳн сѳреа бѳреа керыштѳм шыыс пѳ-раѳн кажітчѳ зік гумла вылын вартѳм шыкод, лѳбѳ барабанѳн таркјѳдлѳм код.

Шѳчѳнік пожѳма вѳрын уналаын ужа-лѳны кыкѳн, а кодеурѳ і ѳтнаыс. Естѳн жежыд ешкынѳн вѳвѳѳѳм сѳн бокас пѳла-јасылѳн шыыс зік мѳднога, шѳщамас вылын пѳлѳтчѳејаслѳн дорыс. Сѳн бокын ужалыејаслѳн пѳлајасныс зумада ветлѳ-

ны, сѳзі і вѳјѳны пу пыщкас, а шѳщамас вылып пѳлѳтчѳејаслѳн нужныка шаргѳны, пѳштѳмкод вѳв сола пу јѳрѳг моз.

Шѳщамас вывѳан шѳчѳнік, дувкѳ-довкѳ пујас косттѳ тыдалѳ ылын шѳкыд, сѳс-код мѳча куз вѳраіныс лѳз шынѳн ѳб-ласан ічѳѳк бѳпур.

Шѳщамас вылын ужалѳны морт кыз кымын. Сѳнѳ-жѳ шѳкыда курітчѳе да дыр шѳјтчѳе Ѳстап Самко мырѳѳ сѳвѳјакыс-кѳд, зѳн кык кубѳметрѳн луннас нарјалѳны. Бокынжык пѳѳыс космымѳн тѳлѳѳ аслас пѳыскѳд Тапур Јепім, зѳн 13 ку-бѳметр-нѳн колскѳдѳс тајѳ дас луннас.

Сѳнлапасжык пѳыскѳд-жѳ пѳлѳтчѳе Степан Јогор, ѳѳі сѳнбѳжнас зѳв унаыс вѳзѳдлѳ Ѳстап Самко вылѳ, а мѳднас сѳн бокын ужалыс брѳгада вылѳ.

Степан Јогор зѳв јона шѳнзѳ Ѳстап Самко вылѳ да Тапур Јепім вылѳ:

— Кызі тајјас вермѳны прѳстасѳ вѳ-рас овныс, кыз оз дѳзмыны куз лунтыр-нас кык-куім кер вѳчѳмѳыс?—сѳдас јуа-лас мѳкод дырјѳ пѳлѳтчѳг мозыс.—Сѳщѳм-кѳ дыш унжыкѳѳ вѳчныс, ме сѳкѳ лун-тыр шлѳнјалѳм дорыд асывнас ештѳда сымнѳдатѳ да лушѳѳ баракын кујла. ды-шѳѳ пѳса, ывлаын олѳм дорыс...

— Јона-жѳ кѳнкѳ, конѳрјас, кынмѳны најѳ прѳста олѳгад,—сѳдтынтас Јогорлѳн шыс, жалѳтыштѳг моз.

А сѳн бокын ужалыс брѳгадаѳ Јогор зік-нѳн некыз оз вермы гѳгѳрвѳны Та јылыс сѳјѳ оз-нѳн сѳдас чѳвтав кывјасѳѳ,

озев збылые жона мѳвпалѳмѳн жуасѳ, пер
вој ассые, думые, а сесеа вочакывые
вз еур да пыслые:

— Код сомор ногѳн тајас квајт кубо-
метрае лунсѳ вѳѳѳны? Квајт кубометр!
Морт вылѳ квајт кубометрѳн! Луннас
вѳѳѳны квајтымын кубометрѳ?! да-а. Жу-
кан-кѳ морт лыд вылаз, квајт кубометр-
рѳн і уѳѳ...

Јогор дугдывлас шензѳмые, зыљыка
кутчыглас піла воропѳ, јонжыка вынышт
час. пѳые чепѳсјас быдѳн, сѳмын сылѳн
ныскѳд кыкѳн артмѳ уна пыдѳдѳ-нѳн морт
вылѳ кујим да жын кубометрѳн да нѳл
кубометрѳн.

А Јогор ужалѳ зыла, веєіг јурсѳ пра-
мѳја оз кыпѳдлы, дај пѳые сылѳн оз-жѳ
јона жујјав. Сѳмын унжыкыс нѳтчыд оз
артмы, некыс оз удѳт унжыкѳ в чныс,
кадыс зев уна прѳста вошѳ-да, Медвоз
Јогорлы бура дыр ковмас пујасѳѳ коре-
ны, вѳдлавын, абу-ѳ сѳјѳ сѳе, абу-ѳ ѳака,
чукла-лѳ. Кореігад лоѳ коскѳз лымјѳд
собавны, он небое ѳдјѳ котрав. Сесеа
јуждыгыштѳм, лысѳ весыштѳм бѳрын—
щупышты неуна, а тајѳ каднас пыслы
прѳста лоѳ сулавны. дај тајѳ ѳмѳј сѳ-
мын. Пѳрѳдан да сесеа і кыресыны-на
колѳ, бергѳдлыны дај. Уналаѳ і выныд
оз сузѳы, бура дыр лоѳ ружтыны, кадыд
пыр колѳ, лебзѳ. А еон бокрын ужалыс
брігадалѳн выныс сузѳѳ дај кадыд оз
вош. Најѳ ставныс аслыныс уж вѳѳѳны,
велалѳмаѳе да, бытѳѳ-кѳ сѳзі і колѳ; по-
рѳдчыс—пѳрѳдчѳ, кыресыс—кыресѳ, вун-
далыс—вундалѳ.

Сѳмын тајѳ прѳстѳј торѳѳ Јогор пыр-
на оз гѳгѳрво, ачыс ез-на вѳдлы да сѳјѳн
лѳ мыјлѳ. Мѳвныштлас жѳ ескѳ ѳткымы-
ныс та јылыс, кор пѳыс кутас ызјѳдны
сѳјѳ ѳѳѳ пырны брігадаѳ. сѳмын воѳѳѳ
оз нуѳд да сѳзі і колѳ куш шензѳм кеж-
ыс.

Кодкѳ лун Јогор зѳк-нѳн мѳвныштлѳс,
кѳсјывлѳс сѳлѳмеаныс сорнытны Анна
Іванкѳд брігадаѳ ѳѳѳ пырѳм јылыс, ве-
єіг вомѳѳ-нѳп востывлѳс да тап-тап керіс
сѳмын кывыс ез бергѳдчы, јурас кык
мѳвп ѳтпырјѳ југнѳтѳс-да.

Бѳрынжык тајѳ мѳвпјасѳѳ Јогор вѳста-
лѳс пыслы:

— Брігадаыд ескѳ ѳні зев-на зыла ужалѳ
ѳтеѳгласѳн, сѳмын-ѳд регыд-жѳ сор-
саныс кѳнкѳ, мудыштасны-да... Со тајнѳ,
Габѳ Іван пыравлѳс-жѳ брігадаас, вежѳн
кујим дорыс уна ужалѳс сенѳ да дышѳдѳ-
ма морттѳ. Вѳтлѳсны сѳјѳ брігадаыс...

Оз-кѳ ескѳ некущѳм зым ло, дерткѳѳ
унжык сен најѳвѳтап... пырап-кѳ...

Јогор друг ѳрѳдѳс ассыс сорнысѳ. мы-
кѳ чорыда мѳвпыштѳс, ышловзѳс, сесеа
косѳніка ѳрѳдѳс, черсѳ лептѳг моз:

— Брігадаад ставныс колхозныкјас да
оз і прѳмѳтны сетчѳ он-кѳ ѳѳѳ пыр кол-
хозас, а колхозѳ ме ог-на пыр ѳні...

Степан Јогор оз мун колхозлы паныд.
Оз. Сѳјѳ зев јона мѳвпалѳ колхоз јылыс,
веєіг пырны кѳсјывлас, брігадаѳ пырны
кѳсјывлѳг мозыс-жѳ. Сѳмын пыр-на мы-
кѳ вѳдчысѳ, пыр-на арталѳ, пыр ѳѳѳ ног
коса помалѳ ассыс мѳвпјасѳѳ.

— Час неуна вѳдчыгыштам, вѳѳѳдам...

Сорнытѳм дорыс Степан Јогор раѳѳѳѳ-
жык мѳвпавны, артавын ставсѳ бура,
быд боксан. Гѳгѳр мѳвпыштѳтѳг сѳјѳ ѳѳѳ
кыс оз чѳвт, зев оз раѳѳѳ лупкѳ-лѳпкѳ
вѳѳны. Сылѳн јурас чорыда шемѳтѳма
пѳслѳвѳча: „Сѳзімыс муртышт да ѳтчыд
вунды“. Дашкѳ, тајѳ пѳслѳвѳча еергѳ
олѳм вѳснаыс і шудны Јогорѳс веєыд
мортѳн, а кодеурѳ веєіг еватѳј пуѳн на
вѳлѳ ызѳѳѳдлыны.

*

* * *

ШАБАШТѳМ бѳрын рытнас Сте-
пан Јогор вѳѳѳдѳс еон бокрын
ужалысјас вылѳ да мѳѳѳѳчыс сыланѳ, чер-
сѳ пѳлном вылас вылѳ дорѳн пукѳтѳмѳн.
Сыв кыз-комын сајѳ кымын сѳјѳ сывтѳс,
азыма пырыс кутѳс чѳткыртѳм епјасѳѳ зор-
гыны брігада ужалѳм вылѳ:

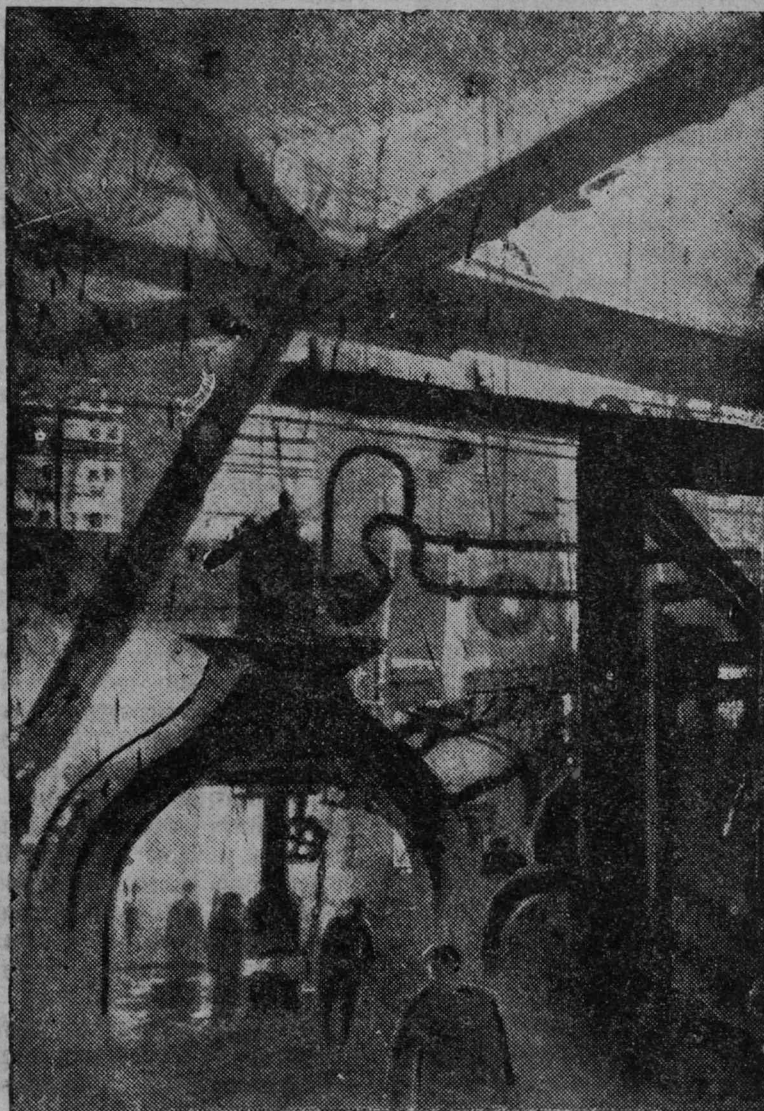
Анна Іван казалѳс Јогорѳс, чѳвтлѳс еы
вылѳ епјасѳѳ да бара гѳрбылтѳс кер
кыресыны, мѳвпыштѳг моз.

— А зы і морт тајѳ Степан Јогорыс,
оз і жујгѳдчыс, пыр тѳлѳ... Колѳ ѳѳѳ
брігадаѳ кыскыны. Сѳмын, кызі? Кывыд-
лы тајѳ оз зевсѳ ескы, колѳ ужалѳмсѳ
неткѳдлыны...

Анна Іван оз ешты дыр сулавны, кѳѳ
ескѳ і јона-нѳн музѳма, чужѳм кучаыс
пѳе вѳзувтѳ, кынѳмыс сумалѳ. дај абу і
ѳѳѳ. Од тавун еѳ-нѳмѳд кубометрѳн морт
вылѳ-нѳн тыртѳны.

Јурас сылѳн бысеама мѳвпјасыс гуд-
раѳѳны, жуѳны. Мѳвпалѳмнас быдлаѳ во-
лас, уна лѳстѳбок лѳстышысывлас, уна
еерпас воссывлас, југнѳтас епвоѳѳ ас-
лас олѳмыс.

Со, сѳјѳ ічѳт-на котралѳ, кісѳѳм рѳѳ-
роткѳ пѳскѳма, мѳлѳѳѳѳна корѳ, баѳ-нѳ
мам колѳ-да. Со, коркѳ томдырјыс. кер-

Кузнецкбј заводын ударнөј цех.

дорын-жө сiјө вөли ужалө пөнетмөн. лi-
гышмунмөн кок ебөсые уемөн Тапур Же-
пim тeст ордын казакын олигас.

Тапур Женимдөн тeстыс секи вөли бое-
тас ыжыд пөдрад сөртөвкa лeзөм вьлө
да казакжасөс медалөмөн, лiбө вөзө пөд-
радөн сөтөмөн уждө.

Уна i музөм төдлiс сек Анна Иван,
донсө көт еща вөли боетө-да, кынмыны-
на вель жона сурлiс лым чомjad олигaд-i.
Он небое вөли өнiя моз ужывевыд во-
ан-да шоньд керкаб пөе ужiн дорө пыр.
Сек чомдорад локтигaд пыр лөб вөли кы-

скыны пельном вьлап нес,—гырые кражжас.
Сесеа бура дьр пусөм бөрын сожан да
водан узьыд лыс вьлө, нодда вөзө да
вөйбьд сеп бергөдлан өтi-мөд боктө: вөз-
тө-кө бiланас бергөдан—мышкыд кынмө,
а бергөдчан-кө—мөдарө лөб.

Ужавлiс Анна Иван i керкаын олөмөн,
сөмын керкаыс вөвлi му жөжө, ji өшiнa
да iчөтiк көрт пач кежые.

— Öнi-нө мыj, со маjбыр, воан шоньд
jугьд керкаб, пөе сожан дорө. Сени i жi-
га газетьд овлө, сөмын таj мыjлакө га-
зетжасые дыржык оз вонь, сөрмөнь,—го-

раа помеодіс асыс мөвпаломсо Анна Иван да јонжыка выныштчөмөн күтіс кыреыны, бара колөм кад жылыс мөвпалөмөн.

Шыгјавны да кынмыны Иванлы сурлывліс і граждаскөј војна дырјі, үзтөг вөлі лөб тышкасны лун кујім-һольдөз, сөмын сјіө һіпөм вьлө ез норасыв, пыр вөлі збој, кыпыд, чорыд сөлөма, јурас пыр вөлі күтө өтө мөви:

— Ме тышкаса, лолөс пукта сөвет һонда, мө верма.

Став тајө мөвпјасыс сөреа-бөреа јүгһітісны Иван јурын кер вөчөгөн.

А музөм да кыном сөмалөм пыр чорыджыка да јонжыка топөдө Иванөс, сөзі і лыкөны, щөктөны пуксыны да шөйтчыны.

Иван коссө вескөдыштліс, тывјыштіс өйнас јускөд жежыд, сөкөд мөча керјассө, сылөн үеі вөмеыс:

— Ставыс тајө зарһі... Тајө—трактор. Тајө капіталістјаслы чорыд һөш... Тајө быд кер—сөтсіалызм течөмын—көрпөч... Быд пөлөм швачкө кулаклы плөшкас. Шөйтчыны?.. Һужавны—абу кад...

Аслас кывјасыс өзтісны ыпјалан бө Иван мөрөсын, кущөм сөтчө, ыпјалө быд ударыкөлөн, сөтсіалызм течан фронт вьлын быд ужалыелөн. Сылөн вүні музөмыс і кынөм сөмалөмыс.

Сөјө һөшта-на тывјыштіс өінјаснас асыныс брөгадһыкјассө. Ставыс ужалөны. Кер дөнө гөрбылтчөгөн чөрыда шүіс:

— Парөја вескөдлөмөн мө венам став өбкөдторјассө, мө—вермам...—да бара үекөдчөс вьл вьһөн. вьл өбөсөн сөмјыны зарһі, дорһы трактор, һөшавны капіталістјасөс, швачкөдны кулакјасөс, вөчны көрпөч сөтсіалызм течөмлы.

*

* * *

СТЕПАН Јогорлөн өінјасыс колыны брөгада уж вьлө вөчөдөгөн. Анна Иванөс өінлапһытлөтөг мурталөм бөрын шпал вьлө курутчыны пукөіг мөз Јогор чөвтөс:

— Зөла ужалөмтө көкнө і вөчөдһыс...

Баракө муһны вөдчысөіг мөз шпал вьлын курутчөгөн Степан Јогор вөјө аслас мөвпјасө, күтіс нузөдһы аслас јурвөмын өһө адзан торјассө, өінјассө дүлөдөмөн лебзөс кытчөкө төдтөмөһө, лөктан кадө, көһө һөмөвөјја өбкөд ужыс, мырөөмыс лөб пыдөі пуктанаөһ, медбурөн, медкө-

ланаөһ, медвьлыһөн, көһө сөјө олан кадөсө шүөһы сөтсіалызмөн. Дүлалөм өін вөзас Јогорлөн кыптісны өөд шынөн сөласан фабрөк заводлөн гырыс трубајас, күтісны пытөг жургыны таркторјас, өінмөн сүзтөм мујас вьвті уна ралькөһө өтпырјө мусө парјалөмөн вөшјыны вөзө, һөжжөһөкөһө да зумыда кыпөдчөһө вөрпөлітан гырыс заводјас, һөв мөз тувөһы көрт рөльјас вьвті паровозјас, лебалөһы аеропланјас. Тајјас пыщкөс күтісны өсөкөтһы, пөтһы, кывтһы, шкөлајас, болһөчајас, сөјанөһјас, чөлад вөзанөһјас... і...

І быдлаһы пүб уж... ставсө сөјө вөрмө. ставсө вөчө ужалыс, Ленинөн лөптөм гөрд знамја улын.

Тајө муһан, муткырасан, да пуан сөрпас пыщөыс Јогор кыліс гөра гөлөс: „Мыј-һө те, үзан?“... да дрөгмуһлікөд, муртса көжлө ставыс вөшлө өін вөзөыс, сөсөа бара күтіс лебзөһыны, бара күтіс ставыс муһны, пуһны, кыптыны.. лебзөһас Јогор вөзөдліс ас вьлас да адзөс тащөм ыжыд ужас асыс үзөм кода назө ужалөмсө. Көр лебзөһас вөзөдліс рытывьлө, көр адзөс сөтыс, кызі сөһө капіталістјас лөбөдчөһы СССР-лы паныда вьл војна көжлө, кызі капіталістјас һарһөтөһы робөчөјјасөс кущөм өбкөд торјас, шыгјалөмјас төрпөтөһы капітал странајаһын уна мөлөһон лыда ужтөм јөз—сөк Јогор гөгөрвоөс, мыј вөж мөз назө ужавны—өз пөз, да дүмөыс чөрыда шүөс: Став вьн колө пуктыны сөтсіалызм стрөйтөм вьлө, ставлы колө пырһы, көтыртчыны ударһөј брөгадајасө... ме медвөз пыра, ставнас ачымөс сөта сөтсіалызм стрөйтөмлы, а сөтсіалызмөс стрөйтөһы һарөја вескөдлөм улын—мө вермам...

Јогор өін вөзөыс ставыс вөзүвтіс мыј вөлі, колө сөмын вөр деланка, көһө удар һөкјас пөвөһын Јогор медзөла вөчө кер, көдөс көрө завод, көдөс көрө трактор, көдөс көрө сөтсіалызм. Јогор вөк өдзөдө ужалөмсө асыс, чүксалө өдјассө сөдтыны мукөдөс, пөткөдлө зөла ужалөмсө аслас ужөһ, і вөт... бара кыліс гөражык гөлөс вьлысан:

— Төпө, мөса, үзан алө мыј?

Јогор лапһөтліс өінјассө да өінвөзөыс јүгөм бөрын кыпөдыштөс көпыртөм јурөс, адзөс прөјомщөкыһы өтөсөыс Пөһуһыров Санкөс. Сөсөа јурөс бөкөжык бергөдыштөмөн чөрыда мөвпһыштөм бөрын шүөс аслыс гөраа: „да. Тајө абу вөт, тајө вөмөс ставыс, ставыс збыл тор,

ставыс тајо ем. Сѳмын ме пыр-на абу бригадаын“...

— Мыјнѳ те борѳдчан?—торкіс Јогорѳс Піпуныров.

Сіңјаснас піскѳдѳмѳн Јогор віѳдѳліс Піпуныров вылѳ да мѳвыштіс:

— Важ пѳдращік тајѳ, жежд апітсер, купеч пі, а пукалѳ пріјомщікын. А код вѳсна? Мыјла?.. Ас вѳсенаным...

Степан Јогор нінѳм ез шыас да бергѳдчыштіс став тушанас щѳщаммаслањѳ банѳн, кысањ вѳлі локтѳны кервѳчысјас морт дасвіт кымын.

*

* * *

ШПАЛ чукѳр дорѳ меѳ бѳрын дышніка пырыс тапіктіс Остап Самко, сѳлыштіс лѳб дорас еіѳдѳм чігар каеѳ, зарскѳптіс нырроѳ пѳвсѳ певнас тупкѳмѳн, кѳчыштіс еіңјаснас шпал чукѳр дорын курітчысјасѳс да пальсѳм черсѳ Піпунырувланѳ чургѳдѳмѳн скѳрыс моз бызѳптіс:

— Сіс черјасѳн набжајтапныд, а јешчѳ болғаннды ѳѳјас соѳтѳм јылыс, ударныкалѳм јылыс...

— Таво еекѳн, зонмѳ лок черјасыѳ ез на вѳвны-да,—пыкыштіс ѳѳі том морт, дүлсѳ шпал вылѳ шпаткѳптіг моз.

— Ез?! Тајѳ-нѳ мыј?—чегіс Остап Самко да сацкѳптіс черсѳ ѳѳі шпалјѳ, скѳрпыренѳ чорыда-код.

Том морт буқышѳн віѳдѳліс Самко вылѳ да щѳѳ моз сүвтіс:

— Мыјос-нѳ сетчѳ сацкін?! Щыкѳдінѳѳ шпалсѳ... м-м-да...—мыјкѳ јешчѳ заводітіліс шуны да ез артмы.

— Самколѳн-ѳѳ тајѳ абу-ніп первој,—сѳрѳктіс кодкѳ,—відлалан-кѳ сылыс вѳѳѳм керјастѳ сацјѳѳлытѳмыѳ ѳѳі оз сур.

— Вредітелство тајѳ тенаѳ, классѳвѳј враглы отсасѳм,—воѳѳ кутіс катгыены том морт, гѳлѳссѳ лептыштѳмѳн.

— Мыјкѳ-тај пыржѳ нінѳм абуеыс гезсѳ кыаңныд,—щѳщамас сајѳ щѳкѳн вѳра інѳ еіңсѳ чіткыртѳмѳн віѳдѳг моз пыкыштіс јѳс сѳѳ тошка, кѳчку шапкаа кервѳчыс. Сѳсса кепыс пѳвсѳ пѳртчѳмѳн, кі пѳвсѳ лептіс да чуннас щѳкѳн вѳра інѳ індѳмѳн бара пельштіс кывнас клоцкѳптѳмѳн:

— Со, есчѳ медбур вѳраінас кулакјасѳс індѳмаѳе да некѳд он адѳѳј, некѳд нінѳм он шыасѳј...

Сіңјасыс кер вѳчысјаслѳн ставныслѳн вѳтчісны іңдыс чун бѳрса да зурасісны

ылын тыдалан щѳкѳн вѳра інѳ, кулакјаслы торјѳдѳм деланкаѳ. Сѳсса нѳжјѳнкіѳн бѳр вујісны четчаліг тырјі Піпуныров вылѳ.

Піпуныров лазгѳдіс еіңјассѳ, вальмаеыштіс ѳѳі мѳѳ-кок вылас, пызралыштіс кіјассѳ, сѳсса еіңјаснас ѳѳі-мѳѳ вылѳ скапкѳмѳп, вѳмсѳ вѳчалыштѳм бѳрын, нѳжјѳнкіѳн, еіѳдѳмкод гѳлѳссѳп, кукањ моз нѳрѳстіс.

— Ме-нѳ—мыј... ме... быдѳнлы ѳтмос... ѳткодѳс сета вѳрсѳ...

— Віеталіс-жѳ: ѳткодѳс-пѳ. Кы-нѳ ѳткод. Со сені пыш моз сурвіѳѳны пожѳмјасыѳ, а тап сартаса біѳн лѳѳ корены... талтчіс Піпуныров кыв вылѳ Степан Јогор.

— Вѳсқыда вай віетав, мыјла вѳра інас іңдін кулакјассѳ,—Піпуныровлы вѳча сүвтѳмѳн јуалѳ јѳс тошка дѳѳѳ. Дѳѳѳлыс јуалѳмсѳ уна пельсњ соѳтісны, отсыштісны:

— Пѳлїнѳ, кызі сетчѳ вѳскалісны најѳ?

— Мыјла најѳ медбур вѳраінас?...

— Мыјла?...

Піпуныров бара ѳѳі-мѳѳ вылѳ четчалыштіс еіңјаснас да скѳрыс варѳптіс:

— Мыј-нѳ ме вылѳ царјасанныд. Мем ті кѳѳ мѳѳ—ставныѳ ѳткодѳе...

Код суро адзісны Анна Иванлыс брігадыкјаскѳд јѳз дінѳ локтѳмсѳ да щѳң сы вылѳ уекѳдчісны ѳѳа-мѳѳ вѳжмыет Ивановѳс і Піпуныровѳс кутісны шыблавны јѳс кывјасѳн:

— Быд кыв жылы долларныд классөвөй тыш да классөвөй тыш, а кулакжасыд медбуринас сапкыёмны...

— Абу-па тај өткөдө ставным, кулакжасыд мусажыкө-на тең лөбмны...

— дерт тыдалө мусаде...

— Абу-кө мусаде-өд, абу ескө медбур деланкашөө.

— Мыла-нө ескө сы дыра ен вистав та жылыс, төдан вөлөм да? небыдика жуалө жоғ ебд тошка кервөчыелыс Анна Иван.

— Со тај вистали, кывзын дај...

— Куш кывзөмөн тајө колыны оз поғ,— бара небыдика шуө Иван. Сесеа Пипуныровланчө вөсковтиг моз жуалис:

— Вај Пипуныров жорт, вистав, мыла те сетчө инди кулакжасө, вунөдин өмөј кервөчыяс собраннөбыдлыс шуөмсө...

— Мыла инди?!—Лептөм гөлөсөн жүрө нөлөстыштөмөн шыбытис вомеыс скөр шы Пипуныров.—Индытөг ог ов. Налөн-пө нормасы тижанлөн моз-жө 300 кубометр волі ескө і ег инды. Нөль со ветымын кубометртө-өд дөк вөра инеыд он тырт... Сесеа өд најө лока ещаднө, кымынгө мортдылы уна места оз ков...

Кервөчыяс ставныс пузисны. Лыбис шум. Быдөн өтырjön күтисны мыжавны Пипуныровөс кулакжасөс бур деланкаө индөмыс, кулак ног еылдөмыс. Шум өдөдм бөрын Степан Жогор петис жөз чукөрыс,— оз вөли радејт бызгыны—матыстис өти бригадник дорө да асылыс моз шуө:

— Кытчөз вөрлөчыяс пөвсыс он вөлөд приёмщикжастө, тацөм торжасыд унаыс на долө...

— Сижө зик збыль,— жүрө лажкитөмөн воча визис бригадник. Сесеа сижө кыпөдчис шпал чукөр вылө, нүжөдис ки пөвсө да жөзөсө лантөдиг моз журкытис вөртырөн:

— Жортжас!... Лантлөј... Степан Жогор вөскыда шуис, кытчөз-пө вөрлөчыяс пөвсыс ог пунктөй ыжыджасад—тацөмдыд унаыс-на лөб... Оні-жө вај шуамө күим мортөс вөлөдны ыстыны...

Быд вомеан ыжыд гыөн ымылтис ошкана шы. Бригадник жөнчө-на мыкө көсјис шуны, вөстис вомсө, кјјасөс лептыштис, өвтыштис да дыр сјз олис, ез еурны кывжасыс. Вөрлөчыяс сјз, виставтөгыс гөгөрвоисны: „Тацөм жөзтө колө вежы“...

Шпал чукөр вылө четчыштис Анна Иван.

— Со, ти асныд адзанныд дај кылан-ныд, кызі кулак пөлан улын жөктөны Пипуныровжасыд да Тапур Жепімжасыд, адзанныд мыј вөчөны кулакжасыд тајаспыр... вөрлөчөмсө торкны көсјөны, вөрыс петны щөктөны...

Бара уна морөсеан кылис ошкана шы-жас, кылисны чорыда шуөмжас, Пипуныров вылө да Тапур Жепім вылө да став кулакжас вылас скөралөмжас. Иван-кө ескө ызјөдис оні—Пипуныровөс да Тапур Жепімөс зик пыр косавлисны, а сесеа уекөдчисны щөкыд вөра инө, кулакжас вылө. Быдөн гөгөрвоисны, ставыслы еинвожас лөи кулакжаслөн да налы отсаыөжаслөн ужыс, бытө, Анна Иван аслас кывжасөн вөстис еинжасысө.

Недыр чөв олыштөм бөрын Анна Иван бара кпөвсө кыпөдис:

— Со мыј ме шуа. Классөвөј вражас кыпөдчөм вылө—воча колө кыпөдчыны, асаныым чорыд кыв шуны. Ме, бригада нөмеан тижанчө ставнытө чуксала котырчыны бригадажасө... ударнөја ужавны...

Плын гымкөд мурган шы вөвтис Иванлыс сорнисө сесеа нөжжөгикөн лөныс... Быдөн вөчөдлөны журнысө нүзүника бергөдлөмөн өта-мөд выланыс, вомнысө вөвтыштөг еинжаснаныс, жуасөны жортжаснылыс. Жөз костыс вөзөжык тувжыштис Вае Наста да Иван вылө зоргөмөн гораа, лөчыд гөлөсөн шуө:

— Ме... ме медвож пыра бригадаө...— Сесеа жөзланө бергөдчөмөн содтис:—ог сесеа ужав кулакыдлы... тырмас.

— Гижөј менө щөщ.—зумыд гөлөсөн чорыда шуө Степан Жогор жөз пыккө пыргөн,—ме щөщ пыра бригадаө.

Сулалыжаслөн еинжасыс четчыштисны Жогөд вылө, муртыштисны сижө журвывөаныс да кокулөзчыс, мөвпыштисны, көнөпө сөравлө тајө, сөмын кор адзисны Жогорлыс збој чужөмсө—сөравлөм жылыс некод-нин ез думышт, секи нөмкода пырыс малыштисны, ошкыштисны сижө еинжаснаныс

Недыр чөв олөм бөрын өти да мөд—быд бөкеан күтисны шыблавны гора гөлөсөн Иванлы:

— Гиж менө щөщ...

— Менө дај...

— Ме пыра-жө...

Ез радлыны сөмын нол еін. Најө бу-
кышбн віқдлісны тајө серпас вылас да
нөжјөнкөн шлонгісны бараклаңб...

— Вајө јортјас мунамбј ужпатны.—
шыаеіс Анна Иван, - немдө-ын. Тавун
партјачејкалөн лоө собранњө куімөд пу-
мера баракын. Локтөј ставныд сетчө да
сорнїтам лучкі...

— Ме јортјас,—пыр-па шпал вылын
сулалөмбн гораа шуө бригаднік,—аскі көс-

рыса вөчны лїшнөј кык кер да колскөп-
тыны сїјөн Міллерлы пљешас... Ме... ме
ставныдтө чуксала щөщ...

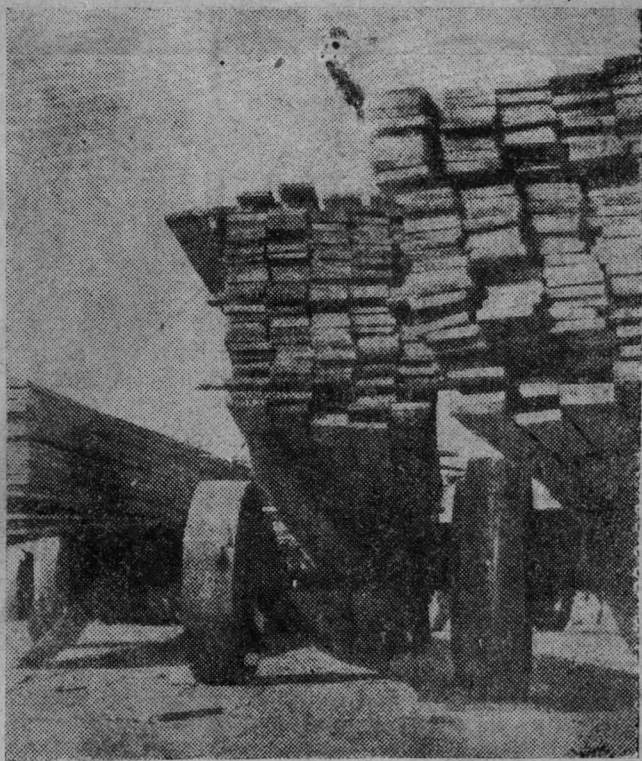
— Ме сета-жө ..

— Ме-на вөча кык кертө...

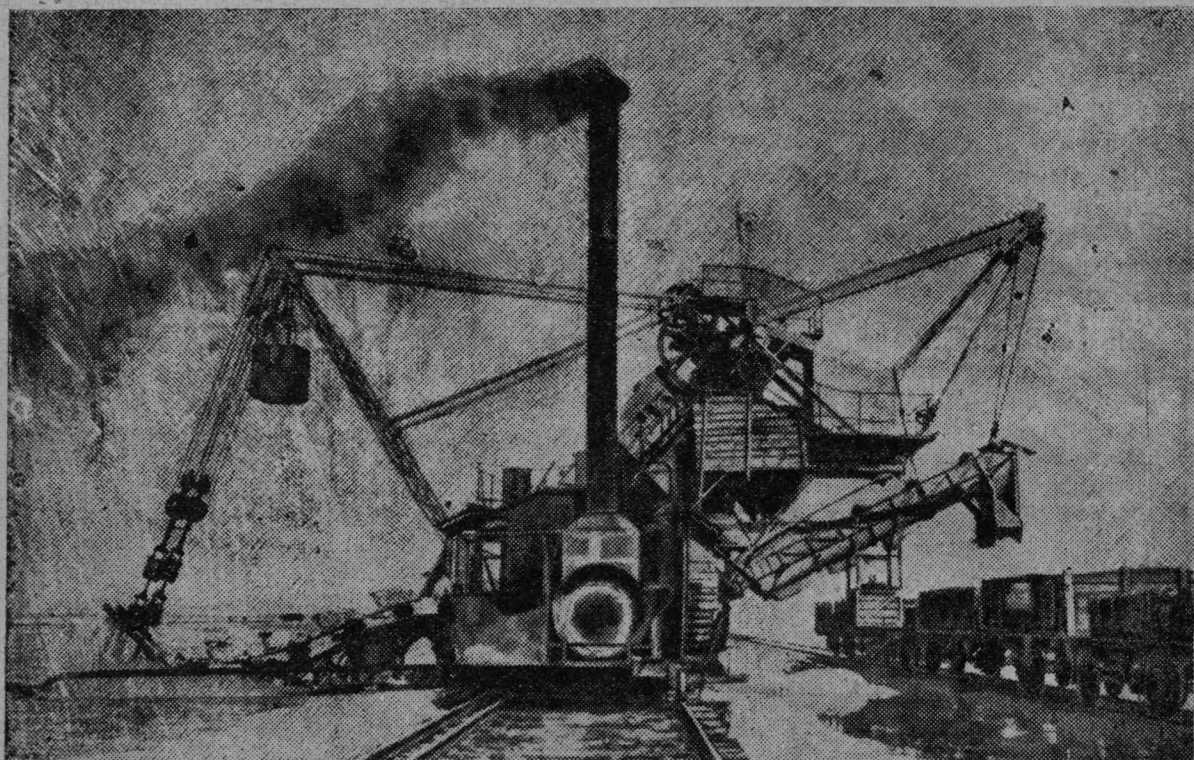
— Ме-на-өд верма..

Вөрыс тырі кыпыд збој гөлөсејасөн, ве-
сіг пожөмјасыс щөщ лептісны вылөжкык
асыныс пушыра јурнысө, щөщ шуоны
шувгөмбн:

— Вермам... вермам...

Архангелскын эгеранчасы паролд свылө бетөчы өбр.

Баскунчак тыме прѣоны машина со (Казакстанын)

3. 150 ТОННА СОВ ВѢСНА

Со-і Серегов. Візѣн-візѣн пуксалѣмаѣе машкѣсынік керкајас. Серегов аслас ве-кыд улычјасѣн мунѣ ічѣтѣк, важынік, не-рынік қар вылѣ. Віт јура вічко... Жы-нанјас пыд-ді дѣлалѣ гѣрд дѣра пас— вылі судтаас клуб, улас—столѣвѣј. Қік кырјылас јірквічѣ курортлѣн ыждѣ кер-ка. Вічкѣ бердас матын вѣрѣн пастасѣм керка—стрѣйтѣны 150 велѣдчыс. вылѣ фаб-річно-заводскѣј семілетка школа. Јемва ју бокѣ, лажмыдік места вылѣ пукѣѣма кілометр ыжда площаѣ вылѣ сов вѣчан завод. Кысѣѣны ерд ѣтареаңыс да мѣдар дорѣчыс важ варнітсајас, кык вылѣ вар-нітса, сквајіна, складјас, кузвеча, пес. Јенежѣ пыкѣ кірніча кыз труба.

Мезѣѣна важынік керка. Тапѣ заводѣа „Треугольнѣк“. *) Јуаса завод ужалѣм јы-лыс, план тыртѣм јылыс, орѣјыѣѣм да ударнічество јылыс.

* „Треугольнѣк“ — Заводоуправленнѣ, заводком да картјачѣјка.

— Міјан сізі-нѣн „орѣјыѣѣны“ ѣтав робочѣјыс, сѣѣа орѣјыѣнысѣ условіјѣѣе абу: вот ескѣ росоллѣн прѣчѣнтыс-кѣ вѣлі вылынјык, сѣпѣ ескѣ позіс быдтор вѣч-ны, — віеталѣны заводоуправленнѣын.

Производство јылыс ме ог-на тѣд, гаш-кѣ-і збылѣ налѣн шуѣмыс, гашкѣ-і абу. Колѣ тѣдмаєны отчѣтјасѣн, планјасѣн, про-токо јасѣн, меѣа-нѣн — производство вы-лын уј кунѣмнас.

Летчам заводѣ. Діректор, завкѣмса преѣѣѣдатель, прораб да ме.

Сквајіна—векнѣдік, зев жуқкыд стрѣ-ба. Улас пач; орчѣн—6 вѣв вына діна-мо-машіна. Кајам мѣд судтаас, сѣѣа кѣ-мѣдас. Медвылын кык шестерна, најѣс бергѣдлѣ дінамо-машіна. Шестернајасѣа-выныс вужѣ рычагѣ, рычагыс лажкѣдлѣ баланѣірас.

Сквајіна трубаѣѣ (трубаѣѣ муас ы-рѣма 120 сажѣн мында) петѣ гудыр ру-доват ва. Тајѣ рѣсов. Рѣсов петѣ жѣлѣбѣ да сы куза мунѣ варнітсајасѣѣ (жѣлѣбыс

мунё суржаас жылын километр мында). Бөр етчи-моз видлим градуенкөн рёсоллыс вынсо. Муртса-муртса 9 прёцент. Ецца. Колё ескё унжык—15—18 прёцентоң. Сёмын сы могое колё кёдјыны выль скважина, жуңыдёе, буржыка оборудујтёмс. Оні ковмас тајо прёцент вылас вермасны 3.150 тённа сов вёсна. Выль скважина вёчны кутасны локтан во. Секі-поңас заводсё ыңдөдны, јонжыка механизирүтны.

Ќик Јемва ју бокас пукёмаёе ёкмыс важ варнйтса. Најё оз-нын ужавны. Пырим ёте варнйтсаё. Пемыд. Шёрас, уна крукјас жылын ёшалё черен. Ужалігад-пё тани щын, дук са, најт. Робочёј вёлём тащём условіјоас ужалё важөн вежывтёт 24 час. Тајё јёз вёсталём серғі. Ме мёв-пё уекөді аслым, кыңи сійё робочёјыс вёлём тащём інае ужалё 24 чассё. Збылые тајё вёлёма морт „солаланін“.

Нёмылын сулалёны кык выль варнйтса. Пыры ёшінаёе, зумыд жожаёе, кыпыдёе. Жоң шёрас сулалёны кык щан: ётіас шоптёны воём рёсовсё: сёсаң труба пыр лезёны—черенё, кытёні-і пусё солыс. Черёные метр 7-8 куға да 5-6 паста. Се-

ні варкёмөп пуё сов ваыс да пусёмеые пукё (торјалё) солыс.

Робочёјјас ётад-мөдар боксаыс куз-воропа зырјасён гидралёны черен пыщыс совсё.

— Кыңи-нё лепталад совсё сетые,—јуа-ла ёте робочёјлые.

— Кыңи? Зырјөн,—ештытёма вочавіңіс сійё да копыртчис черен дорас зырјөн, сёса кутис пыблавны совсё черен вывса вевт вылас.

Тани колё-на кущём сурё механизатсја. Ётёкё, колё сов перјёмсё кокнөдны (зыр-над 5,5—6 тонна совто лептавын зев дыр да ёккыд); мөд-кө, черен пыщыс гидралёмсё колё механизирүтны; којмөд-кө совсё кыскалём вылө колё нуөдны склад-ваыс да варнйтса пыщкөзыс узкоколејка.

— Секі ескё ёдјёжык поңо нуны совсё складас, дај ещажык вын мунё,—шуё прораб Павлов јорт.

— Черёсё лөб унаыс да дыр ремонтирүтны,—шуё дйректор—ОМХ мјанлыс пресснымё сегіс Нувчім заводё, сы вёсна лөб ремонтсё вёчны важ-способөн—көрттујвёдн роңөдлыны клап тујёё. Нол дыра кысёб ремонтыс.

Баскунчак тыыс новлөны сов.

Летчим кочегаркаас. Зев яра ломтыё 4 пач.

— Кызй-нө вермад вердны тащом горшассо,— гераломон жуала директорлые.

— Уна кыскө... Кык варнитсаас 8 пач. Налы быд суткй выло колө 11 кубосажень нес. Во чөж кежлас колө—35.000 кубометр.

— Кызй-нө мунө пес заптөмыс?

— Чөв-нын. Со, тај пескыс тырмас сомын 4 лун кежлө. Муртса удитоны вајавны. Пөрөдчөны да кыскасоны 40 вөла-морта, а арааныс вөли колө 60. Онисанкө оз сетны 100 вөв—рөспута дыржыс 2 төлые лөб сүлөдны заводсо (кылөдчөмон пес вотдө).

— Кущом-нө мерајас нуөдид, мед ескө бырөдны тајө прорывсо.

— Горзим-тај районса да областөз-а...

— Горзөмыд-өд абу вөчөм,— помалі ме сылые байтөмсө. Колө аскадас став пружинајассө личкышты. Бөр вылад горзөмыд оз отсав.

Пескын прорыв бырөдөмын администратејја петкөдліс асө оппортунизм сам—ез пүөд кадын чорыд мерајас.

Видлалім щөщ мөд варнитсасө. Робочөјјас норасөны:

— Некущом жүгөдчачаң уж оз нуөдны мијан пөвсын.

— Столовкаын өбөдјас зев донаөе, а вердөны некытчө түйтөма.

Тајө збыл. Важ вичкоын ем клуб, сомын ужсө сені пунктөма омөла-на. Колө бөстчыны кыпөдны, ыжыджык вежөссө регыджык ремонтјрутны-да. Торја избач абу. Лыд-фысан керка пыр пөдса. Возмөстчыс том јөзыд ескө емөе, сомын на пөвсын бур организаторыс абу.

Столовкаад вердөны сөмдорса черөдн (чал куза өисоват чері). Пөдса столөвөј абу-на востөмаөе. А тајө зев позана. Сомын кооператсјалөн колө збыл вылө бергөдчыны производстволан банөн.

Ордјысөм да ударничество заводын абу наскалөма. Робочөјјас шуоны: ми став выныс-нын уждалам, таме воэд мунны некытчө. Заводса „Треугольнйк“ сөзжө мөв-налө.

Емөе прогулас, дышыныка вөрөм, рвачекөј мөвнјас да с. в., а заводөн вескөдлыејас шуоны:

— Мијан нөнөм вылын ордјысены.

Пасјала блок-нотө ордјысан объектјас. Колө кыпөдны возмөстчөмсө робочөјјасылые. Колө шыбытны лозунг:

Быд варнитса сетө суткйөн

5,5—6 тонна сов!

Петам тышкө качество

бурмөдөм вөсна!

3.150 тонна сов вөсна!

Заводкомын собранныө. Талуң медвоз-чалыс сувтө наскыда горны ордјысөм да ударничество јылыс. Варнитсаса робочөјјас шуисны:

— Збыл-тај вөлөм позө ордјысенытө. Бөстчам збөжыка ужө.

1 да 2 № варнитсајас шуисны аөныө ударничјасөн вөт вөса план помөз да петисны ордјысены мөда мөд костас. Најө чукөстисны ас бөреасы сов кыскалысјасөсө, пес заптысјасөсө да скважинаөсө. Вөчисны да кырымалисны договор.

Робочөјјас көсөмлы сурис ордјысан-торјыд:

кыпөдны варнитсалыс лунса норма 5,5—6 тонна солөз, бурмөдны совлыс качество;

кадын локны уж вылө да зилжыка уж-авны;

вермасны лодырјаскөд да прогулщик-јаскөд;

төждысены черес да инструментјас вөдөм вөсна;

Уна пункт сурі. Быд пункт јылыс сорнитисны: воэжык өменајас вылын, өөсө собранныө вылын.

А зөк мөдпогөн мөвпалисны „треуголь-ныкыс“ оппортунистјас:

— Нөнөм вылын мијанлы ордјысены.

Өнө робочөјјас вескыда индисны, мы колө вөчны „треугольнйкы“, мед ескө уснехөн тырты ордјысан план, мед ескө лыд бөкеан да качество бөкеан петкөдлан торјасө бурмөдны. Сіјө индөдјасө щөщ сүјөма ордјысан договорө. Робочөјјас шуисны:

— 3.150 тонна сов завод сетны вермас дај сетас.

Сыктывкарса затейникјас қайоны 96-д қварталы.

96 к в а р т а л ы н

Очерк Ст. Поларнөjlөн *)

- Начыд кисебма!
- Шајныкыд роғалөма!
- Мижан баракың пекыд бырөма!
- Мејам катаңык пыдөс воееіс!
- Вачөг і кисеіс!
- Шлеја орис да ынөмөн дөмпы!
- Мегыр мејам чегіс!
- Мејам зептың прарыв! Нөбіті ур абу.

Тащөм кывјасөн, уна ео пөлөс калыбраа зарадјасөн лылөны быдласаң штабө воыејас, ВКП (б) јачејкаса есекретар Безносіковөс (сіјө-жө производ. работнык). Караіныд-кө абу, сылыс короны, клеткаад-кө пуыс мөдарө нөрөма сіјөс-жө сущөдөны.

Воыывлөны-і сещөм јуасөмјасөн—кор лоас мрөвөј револуцсіја-да ловјаөе абу-нын Чемберлен, Паункаре. Кор лоө стрөйтөма сотсіалізм СССР-ын. Мыј гіжөмпы Мөс-

куа јылыс „Тан“ „Последние новости“ да „Возрождение“ газетјасын. ВКП (б) јачејкаса есекретар нөрөма справочной словарө да парөвөј котөлө. Мукөдыс баразік прө-та лыңјалөны.

дапкө кодкө јуалас, мыј вөчө кварталса производственнөј комсомол јачејка? Со јачејкаса есекретар Поповлөн отчотыс. Нөмкодасөј!

„Вөлі вөт собраннө. Быд комсомолеч сүздөдө газет. Јанвар 1-өд дунөз нуөдөм неграмотнөјјасөс велөдөм. Кыкөс кыскым комсомолө“.

Со-і став отчот.

Көпөс ударнык—комсомолечјасыд?

Бригадајасыд?

Јүгдөдчан уж нуөдөмыд?

Ыжыдө комсомолечјасыдлөн лунса норма?

Сы јылыс Попов оз вөстөв. Кывјыс өв бергөдчы. Візө воан во кеклө.

*) Закодөтчөмсө візөд 1-өд №-ыс.

*

* *

Колхозникјас барак медыжыд. Гундыл-са-гундыл. Сысан лун вылө, вој вылө, асыв вылө, рыт вылө уна вожјасөн вол-салөма ордым. Быд вожеаг, быд ордымті ваткылтөны вөрлезыејас: томјас, пөрые-јас, веротөјас, нывбабајас, мужікјас, удар-никјас, дышјас. Коди вослалө гырыеа вы-лө көксө лепталөмөн, морөссө вылө кыпө-дөмөн, коди-і лунөма, көкјаснас куртө да лөздалө талунја лымсө. Емөсө варовитөны. Емөсө вомсө вурыштөмны

Баракны, быд пелөссан савкјө-шыбла-лө еін јоран јүгөрсө „молніја“. Көрт пач-јас встречајтөны воејассө барабанитө-мөн. Труба вом увјас доналөны. Туса пу-өн сөтчөмөн трөчөдчөны.

Нарјас ежеісны ловја вушјасөн. 1) Вуш-асыс бызгылтчөсны шөщ жөж паеталаө. Озөсјас ставыс ван вөссаөе. Пөсө. Жар. Сынөдыс оз сүзөы. Лолавны сөкыд.

— Јортјас! 96 кварталын ужалыејаслыс собраннө лыдфа вөссөмөн. Вөрјө јуралы-сөс. Гіжысөс.

— Надуткін!

— Лчуков!

— Попов!

— Севергін!...

Тыш. Быд јокмыл аслас пые выдві-гајтө. Со, сені медвозас зумыда буграсө ударникјас јокмыл. На мыш вылын Лө-зымса бригадирјас, Жуөд „Јүгөр“ колхоз-са артелшкјас. Отка пөрөдчыејас. Кыс-каеыејас. Шпаллөсыејас. Кадровікјас. Мед бөрас чушкан зі ныраөе, руч еінмаөе, еір чужөмаөе пыткырасөны өта мөд костас ноль-віт морт.

Коди вермас?

— Гөлбсуйта. Коди Надуткін вылө, кі-тө лептө!

Арміја пшцкын виңтовкајас кыпалөм моз первој кыптис мед-возца јокмылыс ставыслөн. Сы бараа, өтө лопта пелөсјас кыпалөсны мөд јокмыллөн, көймөдлөн, нөлөдлөн.

Ударникјас, бригадирјас вермісны. Соб-раннөдөн јуралө вөрлезые ударник На-дуткін. Карандаша кібн, кабала вылө гыра-вывтчөмөн сашвізө гіжыын бригадир Л-чуков.

— Јортјас!

Гөгөрбок лөніс. Сөмын кызөктөм шы-јасыс, төв ныр моз костјөн чегјалөны лөңсө.

— Англїјаын. Лондонын кыз кымөса кон-серваторјас, Макдоналд мїстерлы Белерт депутат гіжөма піемө, мыј, Војвыв Крајын вөрлезөм нүөдчыөе ужалыө јөзөс да полытзаклученнөјасөс мырдөн ужө-дөмөн...

— Мыј, мыј? Мөд пөв вїстав!—Горөдіс ударник.

— Мырдөн ужөдөмөн-пө мїжан вөрле-зөмыд нүөдчысөе.

Төла повөдда дырји кыз-тај му вылын сорсөн сулалыс куз кыдјаса шөпа ід, өтар мөдарө катлаөлө да еөдөм вїсөмөн шувгө, барак пышса вөрлезыејас тыра ты гөпшын, сїзжө кутис гыјасөн катласны, мурзөмөн шувгыны.

— Лангылтлөј јортјас, мед мортыс помалас.—Чөлөдө Надуткін.

— Сїјө предлог улын өні паскөдөны аңгїсөветскөј кампаннө Војвылыс експор-тірујтан вөр нөбөдмлы паныд.

— Мем кыв.—Пөздыштөмөн четчыштис көк јылө барак шөреыс бригадир.—Те збылыс вїсталаң?

-- Відлыны колө документсө асыс, абу-ө ачыс тајө Англїјалөн агїтатор.— Ме вылө індөмөн четчыштис мөд.

— Со јортјас ТАСС-сан телеграмма.

Телеграммаөс мејам кыме нещыштисны да өта мөд вылө өшјөмөн мырјас тыра көстөр моз бї возын лыдфисны.

— Кы-кы-кы! Председател, меным кыв.— Шыөдчис бөриа радеаң. Кыв сөтөм від-чыетөг кутис мунны возө.—Кы-кы-кы. Мырдөн-і ужөдөны. Менө өтчид штра-пујтлісны-нн...

— Вајө мем кыв!

— Мем вајө дај.

— Мем!

Мазі поз кыптис. Шөфјассө вескөдісны ставыс мыш вылас. Чушкыны гөтовөе.

— Төданныд јортјас коди сені-мїжан мыш вылын сорнөтө?—Кулаксө кыпөдіс вылө томінік колхозник.—Кулак! Кымын пу-нын төвбыдтө вөчін?—Кулаклан бергөд-чөмөн кутис шырны кулакөс кык пурт костын.

— Јөзсө ылөдліс вөрлезөм пыддї!..

— Ті јортјас төданныд менө, ме—го-лыш. Јур пөла керкаа голыш. Ов-жө-нын шуө менө кулакөн.—Кыпөдчис кулак во-зын пукалыс, кодлы јур шөрас кулак вө-лі пушкитө пөлтө.—Вїстисны јем. Сїјө-өд мїжанкод-жө крөстәнн.

— Крөстәнн! Текодкө - нө мыјла ескө те сылы ужалан гөжөмнас?

1) Вуш-көчки.

Сіё казакжаскөд.

— Те налы пастукалан!

— Понмалан, подкулачник!

— Мыйла-но ескө мiжанкоф жб-кө крестан ии вблi кулакыд, мыйла ез мiжан моз куш мунас кай вбрас.

— Ми куш муон, авным, некод ыстытөг кайим вбрб. Стрбiтiм баракас. Онi лезам кер.— Горбiс ударник.

— Ми дас кужимон ноль лун чбж Комi-лесса бiурократiас понда корысеим ужсб. Вбзiебмбн—вбзiеим. Кбсiм-иин богословб нес пiлитны мунны.

— Сельсбветбн мi асобязательство прi-мiтiм сетбм вбрлезан заданнб тыртны даi тыртам!

— Ми вбрлезбмын чужим, быдмам даi кулам!

— Сы поныс i наы боiам.

— Не сбмын наы боiам. Выл олбм течам.

— Кулаклы, тыдалб, оз во сблбм вылас вбрлезбмыд!

Зiкбз тыртисны да жмiтисны еченас кулакiасбс да подкулачникiасбс. Жбршiтисны пелбсас. Кбртвомалисны. Пiвнiтны налы оз сетны. Возб паскалыс вына ги ударникiаслбн, бригадiрiаслбн еуiс кыр пбтласiас костас кулакiасбс.

Собраннб чорыда, болшевиетскбi вескыд кывбн шуйс:

— Сiб ставыс клевета Сбвет Соiуз былб.

„Пiачилеткаса решаиущбi коймб во вылб тувчбмыс? СССР-ын сотсиализм стрбiтан гирыс успехiасыс да палбн-капиталиетическбi государствоiаслбн крiчiс клбш-ици улб еурббн овмбс кiсебмыс чорзбдб капиталиет государствоiаслыс мiжан былб уеласбмсб—шубны вбрлезыеiас—лбжнбi клеветническбi помка улын најб паскбдбны аффiсбветскбi кампаннб. Кбсiбны торкны пiачилетка олбмб пбртбмсб Вбiвв Краiе експортiруiтан вбр (кодi сетб индустриализатсiа нубдбм былб валута) нбббм сувтбдбмбн.

Ми, вбрлезыеiас, таiб аффiсбветскбi кампаннб былб бтветiтам ударнбi квар-

талын лббм прорыв бырбдбмбн да календарнбi строкыс возжык вбрлезан программа пiачилетка коймб вольс сотбдбн тыртбмбн.

— Беллертлы плешкас Вбiввса кер-жбн да шпалбн.—

Шуб: „Югбр“ колхозса бригадник-ударник М. В. Гiмин—Мед виндылас даi возб тбдас кодкбд кычi сорнiтныс.

— Сiб i тыдалб пон горшлы ковбма—шуб вбрлезыс ударник В. П. Коуков.

Бригадiасб да ударнбi бригадiасб кб-тыртбмбн паскбдам сотсбрпiебм да ударничество.

— Ми чуксалам орбiены Лбзымс вбр-лезыеiасбс регыджыкбн заданнб тыртбм былб, вбрпродуктсiялыс ас донсб чiнтбм былб да древесиналыс качествбсб бур-мбдбм былб.—Тач шуйсны „Югбр“ колхозса вбрлезыеiас.

— Ми бостеамб орбiены заданнб тыртбмбн да орбiван знамiа мырфыны Бiб-са учбврпромхозлыс.—Тач шуйсны Кбч шор участокса пбрбдчыеiас, кыкаеыеiас да шпаллбсыеiас. Наiб корбны.—Медрегыджык тыртны заданнб мi корам пажга да Лбзым сельсбветiасбс пырыс-пыр ыстыны вбрб став ужавны вермыс iбсб да вбiввсб.

— Вбрлезан заданнб перевыполнiтбм-бнi мi пус-пас вартам не сбмын Беллертлыс клеветасб, нб-i СССР пышса кулакiасбс да вредителiасбс...—Тачi шубны Луд вож участокса вбрлезыеiас.

— ВКП(б) вескбдлбмбн, сылыс генералнбi туviзсб нубдбмбн рабочбi класкбд бтув пiачилетка тыртам ноль вои.—Тач заiавiтисны 96 кварталын ужалыеiас.—Кулакiаслы, налы отсасыеiаслы да вбр-лезан фронт зугыеiаслы возб былб прi-мiтавын нбшта чорыд мераiас.

Возб болшевиетскбi штурмбн бостеам вбрлезан перекоп!

СССР-са овмбсбс индустриализируiтбм былб Вбiввсб пбртам Ставеоiузса валутнбi цехб!

КЫВ БУДЖАС

В. Латкин.

В Ы Л Т О Р

Прокö федвылö ме шенза:
Мортлөн немые жона куз.
Чужом дунсаң го кык арбө,
Ачыс век-на бытгө суз.
Прокö, нинөм вöчны радi,
Төрöканкөд нуö тыш.
Мыжөн аджас—пыр i ласкас.
Затö аслыс кувны дыш.
Прокö федлы, менам думөн,
Сбмын овны вöла сет...
Да төрöканбө унжык рөдмөд,
Сижö олас „тысчу лет!“

* * *

Таво гожом öшиң үлө
Петис Прокö—кисөм вор.
Петис, пукөис. Сесеа чүмис...
Аджис жона тешкод тор.
„Колхоз чукөр“ карта динин
Бытгө гожја рытö ном
Пуö жöз. I аслыс төдтөг
Прокö федлөн вөссис вом.
Аджö—фела абу ворсөм:
Көдкө кулыс грездын ем.
Сбмын мыла дебны тани...?
— Пондас касөитчыны нем!
Прокö матыетчөма бердö:
Аджö—жужды, паскыд гу...
Гөгөр сералöны том жöз...
Гуые петö шынок ру...
„Мыj-нө таја? Аттö дивö!“
Вомын пыр-жө лоi дуб
„Код-нө кулi... поп ал факөн...
Көдлы гуас вöчөм сруб...?“
Прокö теритны ез вермы...
„Микал! код-нө кулi? Поп?
Кыптис кыпöм вiетöз серам...
„Jöjmин Прокö! Пöрые гоб!“
„Кывзы Прокö, таја торсө
Сиктые ез-на аджыв морт.
Кывзы! Гутыр сујам турун
Артиас көрым—первој сорт!

Вöчам мөслы чөскыд көрым
Нимыс „попыслөн“—өилос!“
Прокö гыжыштöма жүрө:
„Но!? Сивос? Бласлө-крiстос!“
Сысаң серам ез i лаңтлы...
„Но, сивос? Бласлө крiстос!“
Турун кiекалöны вадн,
Мед-нө турун ез вöв кос.
Понöз сулалöма Прокö,
Төрiс гүö өзiм дөд!
Ез i гөгөрво сес нинөм
Мунис гортö jöjmöm код.
„Аттö олөм! Со i олөм.
Вөлие воiс кулан кад!
Турун! Гүө! Вадн сорөн!
Jöjөс абу? Турун! Ва!“

Вөйбид вöтаөма Прокö
Вөтөн аджис самöкур...
Лунтыр библiяме корөис,
... Турун жылыс нем ез сур.
Көркө төвнас, көзыд дырji
Пывөем бöрын муниг мөз
Прокö аджис „өивос“ диные
Гожеа дорые унжык жöз.
„Прокö, кылап! Вај зон локыл!
Локыл, видлы муса друг!“
Прокö кызиг тырji воiс...
... Кылö чөскыд—шөма дук.
Гутыр чөскыд дука көрым.
Шөма көра бытгө сур.
Кенне ыжда Прокö боетiс!
„Видлам! Омөл алi бур!“
Сөдпел дiпө воiс Прокö...
Аслас думыс—„мед оз сој“
Щöц i полö... „Код-нө төдö?
Мед-жө еекö колас сој!
Сетис первој сбмын жысö
Полö—мөскыд мед оз кув.
Сөдпел кватiтöма кiнас
Прокö горзö „караул!“
Рытын Прокö узыны водiс
Кiас чабыртiс „өилос“.
Нырнас жона дуксө кыскö
Вөтын шыасö: „Колхоз!“

д о р а м м а

Кумач гөрд банјаса,
Еббса мужик
Нукралө,
Песлалө пружина сој.
Летчыштлас...
Быпөдлас дас тувја мөлөт...
Гымалө—
Му паста паскалө гор.
Бриңөдө!..
Накөвал пlesh вылын нөјтө,
Му паста.
Паскалө ужыслөн гым.
Укладсө ламөдө,
Бисерөн резө,
Көзлалө,
Југјалө—
Лебалө кың.
Горнөын лыпјалө—

Пушкые мек ызјөдө,
Ҷавјалө би...
доналөм көртјассө
Ламөдө—сывдө,
Өтлаө
дорјыелөн вына, јон кi.
Оравтөг бриңөдө
Укладө мөлөт:
Горажык!..
Горажык!!
дортчые оз муз...
Сы
Вына сојјасөн
Му вылас дорөб
Олөмлы
Ҷирдалан
Вөвлытөм шуд.
МИТРУК ЈАК.

* * *

Нужјөса, орлытөг подулын камгө..
Кың керјө чөвлытөг чер бапөн бриңгө,
Вөр паста косалө шы...

Бөр вылас төлө моз кышөдчө—рацкө...
Увјаснас ласчитчө... дым піө бускө—
Викөрмоз кыпавлө лым.

Керлезыс бригада туж кузта буткө;
Колхозсаң локтөны, доф улас аизгө...
Мөдөны кыскавны кер.

Течөны керјассө дофјасө шумөн;
Летчытөг, өтвылые пуктөны здукөн—
Тырмө-тај, мајбырөј, вын!

Јулаңө шагјөны кер дофда вөвјас,
Сөлөмые лептөны олөмсө вывлаң—
Сыкөд щөщ перјөны сөм.

МИТРУК ЈАК.

Кы в-мөд „Гудөк“ жылыг

ПАРМАЗОН

1930-өд воө художествоа коми литература содтис ассыс вынсө „Гудок“-өн. „Гудок“—поема Выл Пашлөн. Кыз художествоа гижөд, сүвтис өтi радө мукөд гижөджаскөд да вынкүтөдә кывжөн шуис: „вајө меным места...“ Места лоісетөма.

„Гудөккөс“ „на іспытаннө“ ыс-төны өіктө. Онi өіктјасын шаркјөдлө да палөдө... вежөрјас. Сөмын сылөн вежөр-јас палөдөмыс мунө аслыс самөн: міча серпасјас петкөдлөмөн да... ыслөмөн... Ферт, кор сурө і „агітірујтны“ оз повзы. Ковмас-кө, сетө отпор кулаклы... чорыд кывжөн. Сы вөсна кулакөс дрөж бостө. Кыз-нө он повзы! Со-өд мыј шуө:

„Бжыдтортө
Вөчны торкө
Мыреыс војтырлы кулак.
Отпор сылы
Сетам збылыыс,
Медым төдас лүтөј враг“...

Кулак сырмө, јөжгылаөө... Оз тыдав веөіг, гашкө повзөмысла тајө грөзөыд чермунөма-да.

Оз ескысы кызкө: кулак уж жылыс кы в нын. Сылөн торкасап ужјасыс тыдалөны быдлаын: керлезөмын, кылөдчөмын, колхоз стрөйтөмын да мукөдлаын. Збылысө-өд „Гудөк“ тајө ужао гөгөр і бергалө, а мыјла кулакыс абу? Сінвозтыд мунө: гөрөм, көзөм, ыщкөм, керлезөм, керкылөдөм, вундөм—во гөгөреа ујјас. Оз кол бокө і колхоз течөм жылыс, том јөз гажөдчөм жылыс. Тані Выл Паш зе-

бөма понјөс да веөіг гөныс оз тыдав... Најана-өд зөбөма: кычлөдлас, гөгрөдлас да бара воас:

„Врагјаскөд тышканы петам:
Кулаклы отпор мі сетам“...

Шуө автор вөрлезан серпас петкөдлөм бөрын. А көн врагыс? Көні сылөн уж торкөмыс? Враг оз тыдав, ны оз торкас. Көт оз тыдав, а кулакөс көсјө „вод-тыны“, өд.

„Таг щөктө өніја кад“...

Могыс-өд щөктө водтөдны (вермыны) тышөн, а не кывжөн. Кулаккөд тышыс оз тыдав. Тыдалө, Выл Пашөс сіја тышыс кезјөдлө. Кезјөдлөмыд омөл примета. А сіјө выјім. Кушөм „јур“ поемаыс он бост—сені і тыдалө.

Сөсса емөе зүгөмінјас: он вермы гө-гөрвоны,—мыј жылыс гижөб. Чајтан петкөдас коланінө, кватітчан да вајас „зү-гөдінө“.

Бостам колхоз течөм жылыс. Уналаын казтылө. Серпасалө вел мічаа мукөдла-тыс. Сөмын артмө кык ногөн. Поэб чајтны—колхозыс артмө-на, поэб мөв-павны-і мыј өіктыс ставнас колхоз. Кор лыддан:

„Мујас вылө
Мунөм кылө:
Тајө мунө колхоз өікт“...

Сінвозад сүвтө дорыв өтүвтчөм өікт. Сөмын һөдыр мысөні сіјө серпасыс бөр бырө да колө өіктса колхоз, көді індө колхозө пыртөм мукөд јөзлы туж:

„Колхоз—сікты
Выл туй ліктө“...

Мыён был тусё индө—сөкыд төдны. Гашкө сійөн, көні гижө гожса петырлун жылыс. Сөмын сені важ кыңқи вылнас оз панјөдлы. Сы ног артмө: важ јөз да был јөз колхозыңде. Выл јөз—том јөз, а важ јөз—пөрыс јөз. Том јөз колхозө пырөмөн вежөсны, а пөрыс јөз—важ самөн колөны. Том јөз был ногөн гажөдчөны: сылөны, ветлөны, гудөкаөды. Пөрыс јөз—вина кодөн гажөдчөны да сыломөн равзөны:

„Зев мөстөм төлетөм сыланкыс,
А сен-жө ветлө уна ныв“...

Сы пыдди том јөз сылөны „Молодая гвардия“ да өктсө гудөкөн „гудөдөны“. Сыломыс да гудөкаөмыс қик сы өсна, мыј

„Том јөзлөн гажыс был
Уж жылыс најө сылөны“

да асланыс сыломнаныс лантөдөны пөрыс јөзөс. Тани кықкө артмө гөгөрвотөм ин: либө том јөзыс јонжыка равзөны да гудөкаөды, либө пөрыс јөзыс том јөзөсы ылымөны. Кодыс—кө өтөкыс. Сыломөн да гудөкаөмөн гаж он лантөд.

Нөлдө-кө, колхоз—өиктын вичко век-на дичвизө—сулалө да ас гөгөрыс гартө јөзөс:

„Вичкодорын гажыс гажә:
Вөјпуквылө летчөны“...

Бысөйлөн-на, тыдалө, пөрыслөн көч томлөн, выјым мода вичко дорын чукөртчыны: көч не јурбитны да мед-һин вөјпукигөн. Мыјла вичкомыс колхоз өктас вөлі не лоны култура керкаөн, југыдлан јөзсө кыкысөн? Та жылыс автор оз-на лыет кагыштны. Көч мед і колхоз өкт, а вичко мед аслас крест-мөлитванас зымвизө. Сетчөз колхозчықаслы делө абу. Татыс ачыс-һин петө, кушөм ықид југыдлуныс колхоз өктса колхозчықаслөн. Јуреыныс вичколөн велөдөмыс абу-на төлалөма. Көч, өскө, гижыс і шүө:

„Өңја гажыд абу важыд
Важлы оз-һин сетчыны“...

Тажө қик форма боксан. Сетчөмыс өин-мө шыбытчө зев упалаын.

Витөд-кө, мыј оз көртаө колхозкөд өти пөлөс гудөкаөм да сылом. Гижыс ногөн артмө: гудөкаөтөг да ыывтөг колхозтө он теч. Од ачыс автор нөшта шүө:

„Том јөз гажөдчыны өни
Выл ног самөн кужөны“...

Кыңқи? Оз-ө важ ногөн? Ачыс-жө та вылө і воча визө:

„Кадрель бөрын „руссөкөј“ шөктө
Петра Степан ворсыштны...
Сіјө Марјушкакөд јөктө,—
Оз тај, небөс, сөрөштны“...

Тащөм гажыс вөјпуклөн. Мыјөн вөзза вөјпукјасыс јансалө? Көні вылыс? Ез-ө тақи-жө важөн кадрөлаөлыны? Серпасыс стөч важөа. Нөномөн оз торјав. А вөјпукөм бөрын? Бара-жө ачыс авторыс индө:

„Вөјпук бөрын том јөз мелі:
Мусукыскөд вашкөдчө“...

Вөјпукөм бөрын вашкөдчөм, вашкөдчөм бөрын колчөм і сы бөрын өкаөм. Тажө абу важ. Сөмын тајө гижөдјасөө автор пөдлалө:

„Том јөз костын быдтор өвлө,
Өвлө радлөм, шөгөм“...

По-өд „Гудөк“ петкөдлө был гаж, был өлөм, а оз важ жылыс. Сіјө мытчаөан важсө автор өскө көсжыліс сәјөдны да најө век петкөдчөны.

Сіјө гудөкнас көсјө көртавны став ужөд, мөјасөө да гажөдчөмсө ужалыс јөзлыс, мыј өсна і адчам Ван кысө гудөксө: виз вылө мунигөн, кер дөрө, пур дерө мунигөн, салдатө мунигөн, вөјпукигөн. Гудөк Выл Паш ногөн—уж вылө ыштөдыс, өимвол. Гудөк—шөг дырји і гажа дырји.

„Гудөк бөреә петам ужө...
Вөјвыв мусө гажөдам“...

— шүө автор. Мыј жылыс автор өөөг мөвпалө, мыј

„Гудөклөн ворсөм...
Пөкалө ылө
Сәриқөз кылө“...

Оз ков бара буржујаслы радјө—кывзасны Ванлыс гудөкаөмтө быд му пөлөсын. Төш!..

Тани нөшта колө насјыны өтөтор, коді оз јитчы колхоз өкткөд—сіјө тувсов уж. Колхоз-өкт кајө му вылө да адқө жуғлытөм бөрјас да гөрөдө:

„Выл јөз нөлтө,
Бөстчам ужө... чашјам бөр“.

Өтчөд-кө жуғлөма, мөд во-өд бөрјыд оз-һин пет. Выл Паш петкөдлө дөрвөв

өтүвтүчөм өйкт. Тани оз јитчы олдымыскөд. Быд во-кө ковмас колхозчыкжаслы бор жүгөддлыны—јон уж воеас. Коңор колхозчыкжас!.. Вые-воё бор ноком і нок. Вөв-лыгтөм тор. Но да, нинөм. Выл Паш оз јөрмы. Сіјө корсө туј колхозчыкжаслыг өккыд ужсө кокнөдөм могыг да индө:

„Ворс-жө, гудөк,
Лок сам жүгөд,
Ужлы отсасыөдн ло“.

Чайтапныд, оз ло?. Лөб!. Со кывзөј, мыј та јылыг автор гижө:

„Гудөк ворсө
Олөм дорөб
Колхоз—өйктып, өылөм сор“...

Кушөм ногөн укас отсасыө—сөкыд төдны. Мыјла укыслы отсасыгжасыс абу кино өпектак да мукөд? Али налы туыс абу воеса? Выл Паш тајөн оз сөглаөйтчы да бөртө:

„Гудөк јөн
Вежө важсө:
Локног гажсө“...

Кызг? Оз вистав. Сылы кажитчө, мыј гудөккы вөлаыс војдөр ез вөв. Онп-пө гудөк.

„Корөб тујсө
Вылө сујөб
Гора гудөк уна во“...

Вөлөм кө-гудөк вылын „вето“ пукалө. Артмө—сар правительство тујсө оз вөлі сет гудөккы. Онп туыс воеса да со і олөмө сујөб. Абу вескыд. Гудөккы „вето“ ез вөвлы, нп воэд-на, ме чайта, оз ло. Петөны-ө вөлаыс, али төдлытөг тащөм торжасыс авторлөн, сы јылыс ог еорытө, сөмын јитөдтөмыс уна. Мыјла? Тани петө јуалөм: мыј јылыс-жө авторыс көсјис петкөддлыны „Гудөкас“. Көлө шуны, гижны бөсеігас авторлөн паскыд мөвп ез вөв. Мөвпсө паскөдіс бөрыннас-нын. Медвоэдсө, ферт, көсјис гижны гудөк јылыс еернастор. Бөртө отлаөдіс татчө кымынкө мукөд еернасјас. Артміс поэма (поэд-кө сіз шуныс). Сөмын еернасјас јитлөмыс артміс кыз-сурө. Та вөсна артмө, көт став јур-јассө стасујт нинөм оз вежеы. Поэд чайтны, мыј гижны бөстөдөмыс лоі сіз-жө, кыз-сурө гижөдјас гижөд моз. Та јылыс ачыс векеыда гижө:

„Аслам гудөк шыөј лептіс
Менө тајөс гижны:
Ассым вермөм вынөс өеті,
Медым мөгөс сізны“...

Со, гижөд „вдохновеңнөыс“ сылөн аслам гудөккы. Кыз еерјезнөј гижантор вылө гижгас абу вөдөдлөма. Бөртінас, кор паскөдчис гижөднас, секи гудөк вылө пондіс-нин вөдөдны кыз өімвол вылө, вывті колантор вылө: быд јурө пондіс клејитөмөн ласкыны—серпасавны. А мыј сіјө еернасалөдыслөн значеңнөыс—ез вөдөдлы. Та вөсна і артмісны „Гудөкын“ сөщөм јитчытөм торжасыс. Автор пысавлө еернас на еернас да іскусствөној јитлө. Ферт, тајө јитлөмнас көсјис петкөддлыны өнпја кадеа уж вөчөмјас. Вел бура хужөжествөа техника бөксаң петкөддлөма вөр дорын, пур дорын, колхозлыс му вылын ужалөм еернасјас. Откымып сөрөдмјас техника бөксаң, ферт, выјымөс да најө оз сөщөма мөстөмтны поэмаыслыс өтлөсө (та јылыс индалө Шыладорса Мш).

Поэмаын торја јансөдөм тпјас (јөз) оз тыдавны. Сөмын Ваң гудөкөн „летјысө“ да Машукөс колмөдө. Петра Семөн гојја јөктыштөм кызг нинөм жө оз вөчны. Бавыс Ваңлөн—воэза салдат, өнп колхозчык,—кызкө сіз-жө ру ппын моз өнпја кадас мунө, ог-кө бөстө өтп акт, вөр дөрө мунөм. Көрдорын кылөдчгөн ужалысјас оз јансавны. Кушөмкө пөрыс дөд пур перјыны ыштөдыс, өтчыд лолө да бырө, бытөсө сылө. Ужјас быдлаын мунө тілөбөм пөсөдөмөн, классөвөј көстөг.

Сөмын Ваң быд уж вылын: му вылын, вөз вылын, кер дорын, пур дорын, салдат мунгөн, мај праңник дырјп, пур гудөк вазјө. Гудөк вазјөмнас Ваңвоө предедательөз. Со-өд кытчөз четчыштис!. А кушөм ужјас вөзис өйктып? Шуам, комсомолын, гырыс јөз пөвсын—автор оз казтыв. Гө-гөрвоана дөлө, өтп гудөкасөмөн уж оз артмы. Но автор мырдөн уж вөчөм вөстө өшөдө гажөдчөм:

„Со клубыс петіс том јөз чукоүр:
Пур кыліс гажа сылан гор“...

Мыј клубас вөчисны: картіаөісны, впа јујисны, јөктисны али... окаөісны? Сы јылыс молчок. Еңа өтп гажөдчөмыд. Онп колө уж, уж бөрас нөшта-на уж.

Кушөм тырмытөмторжасыс поэмаыслөн?

Гижөд-на гижөд жеба јитлөм. Сы вөспа артлөны аслыс пөлөс „зугөдмјас“. Сіјө зугөдмјасыс, ферт, вермісны лоны автор төдлытөг.

Мөд-кө, абу петкөддлөма өйктыс ужсө: комсомоллыс, партијалыс, гөл јөз кост уж да мукөдөс. Кулак јылыс (грөзйтчөмыс

кыңці) пöштi нiнöм абу петкöдлöмa. Автор нарвiялы да правiтелстволыыгырые мoгжасö лыетöмa бoстeыны гiжны, а кулакбe, кыз врагöс, кыз уж торкыeбe, кыз сiжö гырые мoгжасö падмöдыeбe петкöдлыны—збoйлуныс абу тырмöмa. Та вöсна поемалы колö сeтны не öтi минус, а кыкöс.

Тамi автор кык ногөн кыжö (вeскыда шуны, асeö ылöдлö): оломeö петкöдлыны вeркöсeö, лöна мунiгөн да сaждöны пыщкöсeыс вeрмaсöмeö. Мыж вöсна тaжö тaз артмiс самöж сiжö кадö, кор сoтсiялизм стрöйтöм бжыд шыын кык кокжыланыс сyвтöдiс СССР пыцца да ортeыса став кaпитализм элементжасö? Кöни помкaыс?

Пiемö редактсияö

Аслам „Ещaңци мeнaм гiжöд...“ нiмa стaттa куца да Шыладорса Миш „Чорöдaм тыш...“ нiмa стaттa куца (вiжöд «ОРДЫМ» 1930 во № 23-24) кыв-мöд гiжыштa. „Мунöны“ мeнaм идеология боксаң сoтсiялизм тeчaн кадлы некытчö тyжтöм гiжöд. Сeни абу пролетариат нога идеологияс, сiжö мелкобуржуазнöй, шoвиeстичeскöй гiжöд. Унa мeнaм ем мелкобуржуазнöй идеологияа гiжöд i „Кывбуржас“ -ын. Тaжö мe стaвсö признавайтa, лыддa гырыe нeлyчкiясöн. Тa жылы мe вiстaвл-нын Мöскусаа КАПП чyкöртчылöм вылын (вiжöд 1931-д вoсa дaнвap 5-д лyнeа протокол). Лыддa вeскыдöн сiж-жö КАПП-öс вeсaлыe комисеялыe мe жылы шyöмeö. Мe КАПП-ын ужaлa oргaнизyтöмeаныс. I кöсja ужaвны вoдö, oтcавны тeчны сoтсiялизм кoмi худoжeствoа лiтepaтyрa пыр. Мeнaм гiжöджeын ем унa нeлyчкi — жoнa жaвaсoиa вaж мeлкoбуржyазнöй идеологияс Нeлyчкiяс вoмöныс вyжiгөн. нaжöс кoк улын тaмiгөн колö пыркытны вывeым вaж идеологияс! (Тaжö мe oт aшнaсöм мoгыс шу, шу eбöтeмeаң!)

„Ещaңци мeнaм гiжöд...“ нiмa стaттaсö мe гiжi тöдлe-мöд вoзжык Мöскусаа КАПП вылын шыöдчöм дoрмe. Сeки „Мунöны“ дeпжaлöм жылы мeнaм вöлиnа куцöм сyрö шaтлaсöм. Мeдшöр нeлyчкiясaс, кoджaсöс iндaлeны Пармазон да Oбoтyрoв жoрт (сeгыe мe вiстaлa aтö), мe сeки-нiн сoглaвiтчi, мe сoглaвiтчi i вeжöрöч сyжi, мыж „Мунöны“ нaтсioнaл-мeлкoбуржyазнöй гiжöд Мe oт сoсeы — мe „Мунöны“ гiжöм бoрaд aчын вöли сiжöс чaйтa прoлeтaрскöй гiжöдöн, aслaм мeдбур гiжöдöн. „Мунöны“ вылö крiтiкaяс гiжöм бöрын мe eг чiк рeгыдöн сoглaвiтчы нaкöд. Нo крiтiкa мeнö тoшyтiс мöвпaлöмö. Мe дыр i чoрыдa мöвпaли „Мунöны“ жылы. Збыльылö, сep-жöвпöжa кoрeй aсeым нeлyчкiясöс. Нo унa пyнктjас-ын-нa Пa мaзoнкöд сeки öтi кывжö вöли oт вo. Мeны вöли кaжiгчö, бытö Пармазон унaлaтi пeрeгiб вöчö. Eт сeки мeнaм артмiс „Ещaңци...“ нiмa гiжöдöж.

Лiбö-авторыс oз oв öнiя кaд oлöмнaс да бöрынтчö, лiбö oлö да збыльсö oз кöсeы шуны збыльöн. Тaжö колö шyк тöдны. Сы бöрын пöжö жoнжыкa бoстeыны „Гyдöк“ бeрдö. Öнi тaжö стaттaсö пoмaлiг мoз колö сo мыж шуны: Выл Паш тoм гiжыe улыe сaммö гiжныс, кыз тeхнiкa бoкcaң, сiж-жö i сyрöсeö бöрjöдлöмöн. Тaжö мeдвoзжa бo-жe в ö ж p e щ e н ö Выл Пашлöн? Мöвпeыс кöсjic сeтны тoм jöзлы уж вылöпeтiгөн ылöд, ылöд сeгыe пыддi артмiс куш гyдöк, i сöмiн. Авторыe лaчaсö (ужлы oтaсeыe пыддi) „Гyдöк“ oз вeрмы вeштыны: вьвтi-нiн вeркöс вьвтiыс iскoвтöнi гeрпaсjасыс.

Öнi мe идеология боксаң „Мунöны“ öс Пармазон дoнжaлöмкöд öтiкыжö вoа. Öтiкыжö щöщ вoа Oбoтyрoв жoрт да Шыладорса Миш дoнжaлöмкöд. Сöглaвiтчa щöщ „Oрды“ рeдaктeрjакöд да Шыладорса Мишкöд. кoджaс шуны мe-нö дoрjа стaттaм „Мунöны“ лыe мeлкoбуржyазнeсeö. Мeнaм збыль сaждöчыeö Пармазонöс крiтiкaлiгөн aсeым нeлyчкiясöс...

Кöн сyрö мe Пармазон крiтiкaкöд öнi нa oт сöглaвiтчы, oт сöглaвiтчы сeк, кoр Пармазон фoрмa бoкcaныс, худoжeствeннöй пpиeм бoкcaныс, мeнö крiтiкaкaлö (нeзaжнöй oбpaжaс, с. в.). Нo идеология дoрca дoрca крiтiкa сылeы лыддa вeрнöдiн.

Сeсeа „Ещaңци...“ нiмa стaттaын мeнaм вöли кoмi гiжыeжaстö (Курaтoв, Г. С. Лыткiн, Жaкoв К. Ф.) вo oбщe кoмi кöдöкöнaсaн жoнжыкa бoстeынeиa. Сiжөн нaлыe знaчeныeöс вьвтi лeнтaнлaн вiжöмa. Сiжiкөн дoрjыeылöмa нaлыe мeлкoбуржyазнöй идеологиясö (нaжö мeлкoбуржyазнöй гiжыeяс, идеалистjас—тa жылы мeнaм гiжöмa i „Ещaңци-ын). Кoмi лiтepaтyрa истoрiяын нaжö гeрт кoлöны кычi мeлкoбуржyазнöй гiжыeяс. Кöч i нaжөн куцöмeсyрö гiжöджaсыс aс дырeа oбстaнoвкaаe куцöмкö бoкcaң вöлины рeвoлyтсioннöйöс, нaжö прoлeтaрскöй лiтepaтyрa истoрiяö oз пырны—вöд тöдaм мi рeвoлyтcтjaыд ем i буржyазнöй, i буржyазнöй рeвoлyтcтjа вöчыe гiжöдыд aслaс пöрaаe рeвoлyтcиoннöй-жö. Мe гeрт вöли пoдpaзyмeвaйтa буржyазнo-нaтсioнaлнöй рeвoлyтcиoннoст. кp сoрынeы Г. С. Лыткiн жылы, „Гaжaжык кoмi jöз“-жылы с. в. Идеологияс тaжö гiжöджaсöн öнi сoтсiялизм тeчiгөн мiянлaн oз шoгмы. Колö тышкeны сeшöм идеологияскöд. Тышкaныс колö быд мeлкoбуржyазнöй петкöдчöмкöд сiжö шöр мoг крiтiкaлöн, aслaныс кoмi гiжыeяслöн, мeдeа-нiн жoнa мeнaм.

Кыв мöд нöштa лiтepaтyрa истoрiя былыe.

Кoмi лiтepaтyрa истoрiя бeрдö, к мi прoлeтaриaт нoгa лiтepaтyрa тeхнiкa вeлöдöмö колö чoрыдa бoстeчыны. Сiжeяс вьвлыч öнi cпeтсiялнö мiян нeкoд oз кукав. Колö пyкeыны. Колö пyкeöдны, вeлöдны кoджaсöкö. Сiжö öнi мiян зeв кoлaнa мoг.

Жoрт жyрöрөн I Л Л А В А Г.

И Гер тук

Ыбса вөрпромхозын

(С О В Е Ш Ц А Њ Њ Ö)

Пыван сайын пукалобы помзав драгин (важ факон), щотоводжас: Вишерскіј (важ поп), Јудин (важ белогварђејетс), даңилоз (кулак пі) да статіетік Сосыин (поп пі).

Помзав драгин. Ыбса учвөрпромхозлы совещаньё лыддам востомён. Благодарен бог наш всегда ныңе і прісно, і во веки веков!

Статіетік Сосыин. Амиң!

Щотовод Вишерскіј. Ме протес-туйта, драгин жорт. Те он вермы тащом возгласё сетны. Теныд позё сомын: пакі і пакі...

Помзав драгин. Ен скөрмы, отче. Ме-кө ескө тани ег служит, важон ын ескө поён вөлі. Но-да ладнө, те поён вөчам (Лештө вескыд кісө). Пакі і пакі миром господу помолімеа!

Щотоводжас: Јудин да даңилов. Господі помідуј! (Ставныс пернапасөбны образ вылө, коді ескө вөрпромхозас абу-на-жө-да).

Помзав драгин. Братіјө! Ті аеныд төданыд, вөрлезан уж мијан—медыжыд уж. Мијанлы сізі-жө колө тільсыны, кызі мі Вишерскөј жорткөд коркө тільсім ыжыд-лун дырји да рөштво дырји славади ветлігөн. Кымын зїла вөлі ветлам, сымын уна сөм да һаң да выј чукөрмө. Сесеа быд керкаын сур да вина да быдсама пөлөс еојан-јуан.

Щотовод Вишерскіј. Оландыр-жө секи вөлі, отеч факон!

Помзав драгин. Ен сорыт, отче! Мөвпыштап важ жывыд-да, ейнавыд зїк-пыр петас! (Чышкө чышжанөн ассыс ейна-жассө).

Статіетік Сосыин. Менам папалы зон"мөскөн вөлі вајоны казтылөм-жассыд. Быд лун жаритөм котлет еојлим. Сіјөн-өд ме і растратасө вөчлі, папа моз бөстнысө рафејтышта-да

Щотовод даңилов. Ме ескө абу поп пі-да, зев-жө лөбыда олі... позё шуны, выј пыщкын тупляси... Батөбө-кө ез-кулакавны, чышкыштим-на ескө пырө гөлжасыдлы!

Щотовод Јудин. Адзылі ме, даңилов жорт, нырчышкыежассө жежыджасы служитігөн. Кужлісны најө, мајбырөј, гөлжасыдкөд сорытнысө. Оз вөлі-і дыр ви-зөдны, нырвомад ковыштасны—со кызі да сесеа со кызі, да жещө содтөд вылө со кызі! (петкөдлө кінас) А генералжасыд секи вөліны кушөмөе! Зїк быттө Георгіј победоносетсжас! Герөјжас! Орјолжас!

Щотовод Вишерскіј. Шондибанөј да мијан Георгөј победоносетсжас! Кытчө бара ті вошинныд-а? (Бөрдө).

Помзав драгин (Вишерскіјлы). Ен бөрд, отчө. Ез-на зїкөз вошны Георгөј победоносетсжасыд, кылыштө-нин налөн кыпөдчөмыд. Газетжасад на жылые гижөны тај-а. Код төдас, гашкө, коркө горөдласны-на вичкожасад многоја лета крістољу-бівөј воінствоыдлы...

Ставныс (драгин кызі). Многоја лета! Многоја лета!! Многоја лета-а-а!!!

Помзав драгин (шенасө кінас). дүг-дөј, дүгдөј, братіјө! Мы-нө ті лоінныд? Воз-на многоја летасө еывны.

Що товод Јудин. Ферт, ескö вoз-да, горшјасным мјан аеныс навкöдчисны тајö сылöм вылö.

Помзав драгин (көцкөдö карандашöи пызанас). Лантыштöй, братијö! Öнi мјан муиö совешщаньö i колö мјанлы повестка дна куза өөрнiтны. С нами бог, разумејте јазытсы i покурајтеса, јако с нами бог! Ме вiетали-нын тiјанлы, кушöм ыдны мог мјан вoзын сулалö. Тајö мoгыс—Георгеј победоносетсјасöс öдзöдöм... Тфу, лешак! Торкөi, буракö... (мөвпалö). Да, да, вөрлезан уж öдзöдöм. Енö вуиö-дöй, братијö, öнi мi стрöитам сотсиализм, кыиöдам прöмышленност, бoстам бур жалованьö вөрпромхозлыс i мукöдтор. Кымын уна вөр лезам, сымын јонмасын мјан... јонмас сöвет республика! Тi асныд тöданныд-нын, кызи бур ударникјас ужалöны Бoстам көт профессор Рам... (пырккытö журнас). Атö, бара торкөi! Бoстам, мiеа, көт донбасса iшом перјејасöс да заводитам-кө најö моз тiлсыны-песыны, вөрлезан планыс мјан öтi тöлысөн тырас. Шyöма тај писаньöад: претерпевеј до контса да спасетса! В общем i целом колö кужны на дор i ас дор овны. На дор овтöг ас дортö он перјi.

Щö товод Вишерскiј. Рече господ своим учеником... (Мовпалö). Мыјкö ескö шулöма јенмыд та куза-да, некыз тöд вылö оз уе. Но-да ладнö, коркö јеван-

геллеö вiзöдла да секи вiетала тiјанлы. А öнi, братијö, менам сещöм предложено: колö вoјдöр молебен сылыштны да сы бöрын-нын вoзö нуöдны заседаньöтö. Асныд тöданныд: господ умудрајот елентсы!

Ставныс Поцö, поцö!

Помзав драгин. Ме сiјö-жö көсјы шуны. Поп мјан ем (индö Вишерскiј вылö), факöи ем (зургö чуннас аслис морöсас), фак ем (индö Соснин вылö), певчöјјас емöе (индö Јудин вылö да даилов вылö). Зев бур молебен мјан артмас. Бог наше прибежшце i вiла! Молiтву пролију ко гoсподу! Да, да, тaыс бурсы оз-нын тöр! Јен јенлы, вөрлецöм—кодлыкö, мјанлы сы јылыс кыпöм тöждыены. Гөгөрвоад?

Ставныс. Речи ваши правильны, отче!

Вишерскiј зев öдјö перјö пач сaјыс рiзи да пасталö сiјöс. драгин сүзöдö чептeыс кадиа, Соснин кыскö бухгалтерскöј нгајас кoстыс куиис коркаа часослов да сүвтö Јудинкöд да даиловкöд шöщ. Заводитчö молибен. „Спаөi гoсподи“ сылiгөн мыщаслöны „победи благоверному“ кывјас вылын, оз тöдны, кодi öнi „благовернојыс“—да, сeсeа кыз-кö помалöны-жö. Молебен бöрын заседаньö ну-öдчö вoзö.

Комi Крокодил.

(Вiзöд „Вөрлeзыс“ 9-öд № 1931-öд вoса).

Кулакöс дорјeјас

Мукöд вөрпромхозса служакјас уждöдны кулакјасöс буржык фeланкајасын, а гöлјасöс да колхозникјасöс омöлжыкјасын. Емöе на, буракö, Комiлeсын кулакјасöс дорјeјасыс.

(Газетe).

Ытисны кулакöс вөрö.
Индисны фeланка шөрö.
Сетисны чер
Щöктисны пöрöдны кер.
Ужыштис кулак да дурдiс,
Черeс көк улö пуктис,
Бöрдчiс да горöдiс: „Ок!
Бöрүд тај вывти тав док!
Ныр улын уждыкыс—кoнда.

Кыз-нö ме керасныд пoнда.
Ещa-кö шoгмана ну?
Фыр-ö-нö сöветсö лешак оз ну!“
Фeланка куза сек ветлiс,
Индöјјас сетлiс
Кантораын сл жiтыс морт
Кызмусов зорт.
Кылис сiјö кулаклыс бöрдöм
Вiзöдлiс: чурвiзö пöртöм
Кулакiн вор.
Абу на öтi вöчöм кер.
Кызмусов уекöдчiс сетчö.
Чужöм вылас жал петöм тöдчö
Јуалис: „Кушöм тeнaд шoг,
Со муса вок?“
Кулакыс вiеталис нoра:
„Ме ескö буржык вөр кoра.
Лок инын тiл игад гaд-фöеас кi.
Гaд-јассö јона ог рaфeртöј мi!“
Кызмусов мeлиа шуiс
„Код тeнö лок инас сүјiс?
Сүвтöдны бур инö eз-öмöј поз,
Пыр нaлöн кушöмкö кулаккöд кoс!
Тi воклы сiзи нын eкыда oвeö.
Сöдoмыд мырјасыс повчö,

Жал пырыс те выдö вiдöда ме.
Мыжыс-нö доин те мыжа?
Часлы ме записка гiжа,
Мед генö приёмщик Вас
Мöдлаö дебöдас таз!..“
Тегыд сес кулакыс турис.
Феланкаыс бур сылы сурис:
Кытi кьонгыштас чер—
Кулö нин чукура кер.
Кызмусов кулак выдö индö:
„Со-по кыз песны колö вынтö.
Зiккыр-пö тан
Тыртас сiжö вiтвöса план!..“
Гöл воjтыр вöрö жö воic
да мöднөгса уж палöн лоic:
Феланкаыс лок
Вескыда шуны—гöгöрбөк.
Вöрыс ескö лыдтöм
да, буракö, омбла быдтöм—
Ставыс кушöмкö вежинтöм ну.
Унаöс сетге он ну.
Асыввоцвал рытöд сен жöчан
да еща кубометр вöчан;
Мырсан бытöдкö бур козувкот,
да керjыс оз сөд.
Кызмусов волас-кö сетчö,

Пыр сыдöй вомоныс вiтчан кыв летчö:
„Тiжан-пö пасынд код мыш,
да ужаныд быдöнлы дыш!
Вiдöд жö, кулакыс колчiкынöд бöрö!
Мыла-нö тi локтiнынöд вöрö?
Таçинад төдöмыс, дыр
Норманыд тiжан оз тыр!..“
Гöлыс-кö вöрсö пондас жорыс
да буржыкöс корны,
Кызмусовдiн өз-i кывзы пел
Мыj вiсталö гöл.
Кажтас сöмын: „Увгынынöд нiнöм.
Тани-на пöтас тiжан кынöм.
Вöрыс таj кажiтчö мем
Зiк тiжанлы код-i ем!..“
Мы, тегеса та выдö шуан?
Норасöмтö ылöжык-ко нуан,
Те выдö-жö пуктасын мыж:
„Клаузасö-пö, зөнмö, ен гiж!..“
Колö ескö Комилеслы
Со мыj петкöдлыны ужалыс жöзлы:
Служакыс-кö сүвтö кулак дор,
Мышкыс служаклы—„зор!“
Он-кö сiжö „зорjав“.
Кулаккöд сiжö оз торjав.

СКÖРМÖМ ОШ.

Ивл. № 8

Ответственный редактор
И. И. ПЫСТИН
Члены редколлегии
В. А. САВИН М. . ДОРОНИН

СУЗ ӨДӨ!

1939

ЛЕЗАМ

КОМИ ХУДОЖЕСТ

ВОА ЛЫТЕРАТУРА

АЛМАНАХ.

ВЫЛ ВОЛВЫВ

дооам Индустриальнөй Выль Волвыв!

АЛМАНАХО ПЕТОНЫ ТАЦОМ

ГИЖӨДЖАС:

Шыладорса Миш. Брөбчны
абу кад.

В. Јогор. Отувја уж.

Пед-Гењ. Выль шыјас.

Выль-Паш. Бордја војас.

Пармазон. Вермасны!.. Верма-
сны!..

Лывапыс. Калым.

Њобдинса Витгор. Стансија
Сыктывдинкар.

Пармазон. Том јөзлы.

Пед-Гењ. Ударникјас.

Шыладорса Миш. Ва катчөс
мөбөдчис јөр.

Выль Паш. Туганјас.

[Квајта-пи] Со, колөкө-і, ужав.

М. Лыхачев. Тракторнөй зык.

Акин пи. Нөль воин тыртамө.

Лья Вас. Бор куза.

М. Лыхачов. Ежва куза.

СУЗ ӨДӨНИИ:

СЫКТЫВКАР,

КОМИ ИИГА ЛЕЗАИ-

ИЛДИИ МАГА ИИ

13977

доныс 25 ур.

НЭЖ Коми
1-1

